

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 2004/05:1) såvitt avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse och 31 motionsyrkanden med anknytning till utgiftsområdet. Vidare behandlas redogörelsen Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003 (redog. 2003/04:RS2).

Utrikesutskottet har yttrat sig angående propositionen och motionerna i de delar som rör utrikesförvaltningen (*bilaga 2*).

Anslagen inom utgiftsområdet föreslås uppgå till de av regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslagna beloppen.

Representanterna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet förklarar i var sitt särskilt yttrande att, eftersom dessa partiers förslag till ramar för utgiftsområdena inte tillstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg, de inte deltar i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet har fogats åtta reservationer.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen lägger riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003 till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	8
Utskottets överväganden.....	10
Redovisning av mål och resultat inom utgiftsområdet.....	10
Tidigare behandling i utskottet.....	10
Propositionen.....	10
Utskottets ställningstagande.....	12
Demokrati.....	13
Politikområdet.....	13
Propositionen.....	14
Motionerna.....	15
Tidigare behandling.....	16
Utskottets ställningstagande.....	16
Allmänna val och demokrati.....	17
Propositionen.....	17
Utskottets ställningstagande.....	17
Justitiekanslern.....	17
Propositionen.....	18
Utskottets ställningstagande.....	18
Datainspektionen.....	18
Propositionen.....	19
Motionen.....	20
Utskottets ställningstagande.....	20
Svensk författningssamling.....	20
Propositionen.....	20
Utskottets ställningstagande.....	20
Valmyndigheten.....	20
Propositionen.....	21
Utskottets ställningstagande.....	21
Mediepolitik.....	21
Politikområdet.....	21
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden.....	22
Propositionen.....	22
Motionerna.....	23
Bakgrund.....	23
Utskottets ställningstagande.....	24
Presstöd.....	25
Propositionen.....	25
Motionerna.....	26
Bakgrund.....	27
Utskottets ställningstagande.....	27
Stöd till radio- och kassettidningar.....	28
Propositionen.....	28

Motionen.....	28
Tidigare behandling.....	29
Utskottets ställningstagande.....	29
Radio- och TV-verket.....	29
Propositionen.....	29
Motionerna.....	30
Utskottets ställningstagande.....	30
Granskningsnämnden för radio och TV.....	30
Propositionen.....	30
Motionen.....	31
Utskottets ställningstagande.....	31
Samepolitik.....	31
Politikområdet.....	31
Sametinget.....	32
Propositionen.....	32
Utskottets ställningstagande.....	33
Anslag som inte ingår i något politikområde.....	33
Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	33
Propositionen.....	33
Utskottets ställningstagande.....	34
Riksdagens förvaltningskostnader.....	34
Propositionen.....	34
Motionerna.....	36
Utskottets ställningstagande.....	36
Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen.....	37
Propositionen.....	37
Utskottets ställningstagande.....	37
Kungliga hov- och slottsstaten.....	38
Propositionen.....	38
Motionen.....	39
Gällande regler.....	39
Utskottets ställningstagande.....	40
Regeringskansliet m.m.....	41
Bakgrund.....	41
Propositionen.....	41
Motionerna.....	43
Bakgrund.....	45
Utrikesutskottets yttrande.....	47
Utskottets ställningstagande.....	49
Stöd till politiska partier.....	50
Propositionen.....	50
Motionen.....	50
Utskottets ställningstagande.....	50
Expertgruppen för EU-frågor.....	51
Propositionen.....	51
Motionen.....	52
Utskottets ställningstagande.....	52
Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2003.....	52
Redogörelsen.....	52

Utskottets ställningstagande.....	54
Övrigt.....	54
Statsrådets inkomstgaranti.....	54
Motionerna.....	54
Bakgrund.....	55
Utskottets ställningstagande.....	56
Användandet av statsflygplan.....	56
Motionen.....	56
Bakgrund.....	56
Utskottets ställningstagande.....	57
Reservationer.....	58
1. Demokratipolitiken, punkt 1 (c).....	58
2. Mål för politikområdet Demokrati, punkt 2 (kd).....	58
3. Taltidningar i DAISY-format, punkt 7 (fp).....	59
4. Avveckling av presstödet m.m., punkt 8 (m).....	60
5. Demokratikonvent, punkt 11 (c).....	61
6. Enhet för främjande av övergång till demokrati, punkt 13 (fp).....	61
7. Utrikesförvaltningens organisation, punkt 14 (kd).....	62
8. Statsrådets inkomstgaranti, punkt 18 (mp).....	63
Särskilda yttranden.....	64
1. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (m).....	64
2. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (fp).....	64
3. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (kd).....	65
4. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (c).....	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	67
Proposition 2004/05:1.....	67
Redogörelse 2003/04:RS2.....	67
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	67
<i>Bilaga 2</i>	
Utrikesutskottets yttrande 2004/05:UU1y.....	71
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till anslag för 2005 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	81

Tabeller

Förslag till anslag inom utgiftsområde 1 för 2005.....	9
Investeringsplan för riksdagsförvaltningen.....	35
Regeringskansliets, inklusive utrikesförvaltningen, utgifter 1999–2004.....	45
Utvecklingen av antalet anställda i Regeringskansliet 1999–2003.....	46
Utskottets förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1.....	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Demokratipolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K323 yrkande 1 och 2004/05:K437 yrkande 2.

Reservation 1 (c)

2. Mål för politikområdet Demokrati

Riksdagen avslår motion 2004/05:K424 yrkande 1.

Reservation 2 (kd)

3. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Riksdagen anvisar anslag för 2005 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med specifikationen i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 1 punkterna 2 och 6 samt avslår motionerna 2004/05:K404 yrkande 1, 2004/05:K424 yrkandena 2 och 3, 2004/05:K437 yrkande 3, 2004/05:K438, 2004/05:K455 och 2004/05:U325 yrkandena 4 och 5.

4. Finansiering av EU-forskning

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 Expertgruppen för EU-frågor besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kronor under åren 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 1 punkt 1.

5. Investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005–2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 1 punkt 3.

6. Riksdagsförvaltningens lån i Riksgäldskontoret

Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor samt för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 1 punkterna 4 och 5.

- 7. Taltidningar i DAISY-format**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K349 och 2004/05:So397 yrkande 10.
Reservation 3 (fp)
- 8. Avveckling av presstödet m.m.**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K227 yrkande 18 och 2004/05:K404 yrkandena 2 och 3.
Reservation 4 (m)
- 9. Ersättningsystem för radiotidningar**
Riksdagen avslår motion 2004/05:K278.
- 10. Granskning av Kungliga hov- och slottsstaten**
Riksdagen avslår motion 2004/05:K317 yrkande 1.
- 11. Demokratikonvent**
Riksdagen avslår motion 2004/05:K437 yrkande 4.
Reservation 5 (c)
- 12. Samordningskansli inom Statsrådsberedningen**
Riksdagen avslår motion 2004/05:So515 yrkande 2.
- 13. Enhet för främjande av övergång till demokrati**
Riksdagen avslår motion 2004/05:U226 yrkande 8.
Reservation 6 (fp)
- 14. Utrikesförvaltningens organisation**
Riksdagen avslår motion 2004/05:U325 yrkandena 2 och 6–8.
Reservation 7 (kd)
- 15. Ersättning till medföljande vid utlandstjänstgöring**
Riksdagen avslår motion 2004/05:K441.
- 16. Sveriges representation utomlands**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U232 yrkande 4 och 2004/05:U305 yrkande 14.
- 17. Riksdagsförvaltningens årsredovisning**
Riksdagen lägger redogörelse 2003/04:RS2 till handlingarna.

18. Statsrådets inkomstgaranti

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K221 och 2004/05:K237 yrkan-
de 5.

Reservation 8 (mp)

19. Användandet av statsflygplanen

Riksdagen avslår motion 2004/05:K207.

Stockholm den 16 november 2004

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Karin Åström (s) och Kenneth G Forslund (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2005 lämnar regeringen respektive riksdagsstyrelsen förslag om anslag under utgiftsområde 1 för budgetåret 2005. Regeringen föreslår därtill att riksdagen bemyndigar regeringen att för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet. Riksdagsstyrelsen föreslår därtill att riksdagen godkänner den föreslagna investeringsplanen för riksdagsförvaltningen samt bemyndigar riksdagsförvaltningen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i riksdagens verksamhet samt för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar.

I betänkandet behandlar utskottet också 31 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2004.

Utskottet har berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig angående förslagen i propositionen och motionerna i de delar som berör utrikesförvaltningen.

I betänkandet behandlas vidare riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003.

Utskottet har i samband med beredningen av ärendet hållit en utfrågning den 9 november 2004 där riksdagsdirektören Anders Forsberg, administrativa direktören Per Bengtsson, kanslichefen Marianne Carlbom och ekonomichefen Lena Uhlin lämnat information om riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2003 och om budgetförslaget för 2005.

Riksdagen kommer den 24 november 2004 att behandla finansutskottets betänkande 2004/05:FiU1 vari behandlas propositionens förslag till utgiftsram för bl.a. utgiftsområde 1. Summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna får högst uppgå till det belopp som riksdagen sålunda kommer att besluta. I sitt betänkande tillstyrker finansutskottet propositionens förslag, enligt vilket utgifterna för utgiftsområde 1 skall uppgå till sammanlagt 7 840 222 000 kr. Anslagen inom varje utgiftsområde skall därtill fastställas genom ett särskilt riksdagsbeslut. Konstitutionsutskottet lägger i detta betänkande fram förslag beträffande anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 under förutsättning att riksdagen bifaller finansutskottets förslag till utgiftsram för utgiftsområdet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen – som samtliga är raman- slag – inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen. Av uppställningen framgår att

anslagsbeloppen för utgiftsområdet år 2005 sammanlagt uppgår till 7 840 222 000 kr. Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår i motioner ändringar av vissa av anslagen inom utgiftsområdet. Budgetpropositionens respektive motionernas förslag till anslag inom utgiftsområdet budgetåret 2005 framgår av följande tabell.

Förslag till anslag inom utgiftsområde 1 för 2005

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag	(m)	(fp)	(kd)	(c)
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	6 317		-3 000		
27:2 Presstöd	485 029	-275 000	-425 000		
27:3 Stöd till radio- och kas- settidningar	152 300				
27:4 Radio- och TV-verket	11 709	-1 000	-9 000		
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	9 702	-1 000			
45:1 Sametinget	22 029				
46:1 Allmänna val och demo- krati	18 200				
46:2 Justitiekanslern	18 311				
46:3 Datainspektionen	31 117			-6 000	
46:4 Svensk författningssam- ling	850				
46:5 Valmyndigheten	13 712				
90:1 Kungliga hov- och slotts- staten	96 162				
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	725 298				
90:3 Riksdagens förvaltnings- kostnader	569 607	-10 000	-9 000		
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	60 578				
90:5 Regeringskansliet m.m.	5 436 198	-665 000	-200 000	-825 000	-880 000
90:6 Stöd till politiska partier	170 200		-50 000		
90:7 Expertgruppen för EU-frå- gor	12 903		-6 000		
Summa	7 840 222	-952 000	-702 000	-831 000	-880 000

Utgiftsområde 1 omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. I utgiftsområdet ingår även vissa anslag som inte tillhör ett politikområde.

Utskottets överväganden

Redovisning av mål och resultat inom utgiftsområdet

Tidigare behandling i utskottet

I samband med budgetberedningen hösten 2002 konstaterade utskottet att riksdagen tidigare har uttalat att mål bör formuleras på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp (bet. 2002/03:KU1). Vidare påpekades att riksdagen har uttalat dels att resultatinformationen skall vara relevant i förhållande till de uppsatta målen, dels att resultat och utveckling bör redovisas i kvantitativa termer med hjälp av indikatorer eller nyckeltal och i första hand avse effekter av verksamheter. Utskottet uppmärksammade vidare att regeringen tidigare redovisat att arbetet med att för varje politikområde ta fram uppföljnings- och utvärderingsstrategier skall fortsätta. Utskottet, som noterade att vissa mål som satts upp inom politikområdena är svåra att mäta, utgick från att regeringen fortsätter det arbete som har inletts. Utskottet pekade på att detta kan ske exempelvis genom att tillse att det utvecklas relevanta resultatindikatorer eller nyckeltal för uppfyllelsen av dessa mål och resultatens utveckling över tid.

I samband med budgetberedningen hösten 2003 noterade utskottet med tillfredsställelse det i propositionen redovisade arbetet inom demokratiområdet som syftar till att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen inom vissa delar av politikområdet Demokrati (bet. 2003/04:KU1). Samtidigt erinrades om vad utskottet tidigare anfört om vikten av att detta arbete fortsätter även inom övriga delar av politikområdet.

Utskottet har tidigare även kommenterat indelning av statsbudgeten i politikområden. I samband med budgetberedningarna hösten 2002 och hösten 2003 uttalade utskottet bl.a. att politikområden inte bör skära tvärs över indelningen i utgiftsområden. Utskottet konstaterade att Mediepolitik och Samepolitik är två av de politikområden som inte följer riksdagens indelning av statsbudgeten i utgiftsområden. Utskottet framförde att en sådan indelning gör det svårt att få en överblick över mål, insatser och resultat för respektive utskotts beredningsområde. Enligt utskottets mening vore det därför önskvärt om regeringen kunde vidta lämpliga åtgärder för att underlätta riksdagens fortsatta bedömning av resultaten inom dessa politikområden.

Propositionen

Som ett svar på de önskemål som riksdagen vid ett flertal tillfällen har uttryckt har regeringen i budgetproposition för 2005 redovisat inriktningen på det fortsatta utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen i sta-

ten (prop. 2004/05:1 avsnitt 11). I propositionen beskriver regeringen hur redovisningen av resultat till riksdagen kan utvecklas ytterligare för att tillgodose riksdagens önskemål.

Regeringen gör bedömningen att den resultatredovisning som årligen lämnas till riksdagen i budgetpropositionen även fortsättningsvis bör utvecklas i syfte att öka riksdagens möjligheter att bedöma statliga verksamheters måluppfyllelse och att ställa resultaten i relation till kostnaderna. Detta så att riksdagen ges ökade förutsättningar att bedöma de av regeringen föreslagna anslagsnivåerna. Regeringen anför att uppställda mål bör vara tydliga och uppföljningsbara, vilket ställer krav på fortsatt utveckling av hur målen formuleras. Olika typer av resultatindikatorer bör anges för att göra det möjligt att bedöma om verksamheten utvecklas i rätt riktning. Målen i sig kan enligt regeringen inte alltid utgöra utgångspunkt för riksdagspartiernas politiska prioriteringar och diskussioner. De partipolitiska övervägandena kan däremot inriktas på vilka slutsatser som redovisningen leder fram till och vilka åtgärder som behöver vidtas. En utgångspunkt för en sådan diskussion bör kunna tas i regeringens samlade bedömning av måluppfyllelsen på politikområdesnivå. Vidare bör redovisade förslag till anslag tydligare kopplas till de resultat som kommer fram i uppföljningsarbetet.

Vidare anser regeringen att riksdagens ställningstagande till och beslut med anledning av regeringens budgetförslag även fortsättningsvis skall ske i nuvarande anslagsstruktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat skulle följas upp i en verksamhetsstruktur (politikområden och verksamhetsområden). Regeringen pekar dock på att det är svårt att i budgetbehandlingen integrera de två olika strukturerna utgiftsområden och politikområden. Regeringen framför också att indelningen av statlig verksamhet i politikområden både skall fungera som grund för resultatredovisningen till riksdagen och som grund för en ändamålsenlig styrning och uppföljning av förvaltningen.

I sin beskrivning av hur resultatredovisningen till riksdagen kan utvecklas ytterligare tar regeringen upp bl.a. följande när det gäller inriktningen på det fortsatta utvecklingsarbetet.

Resultat bör redovisas både för politikområden och för myndigheter och beskrivs i ökad utsträckning med hjälp av resultatindikatorer.

Totala intäkter och kostnader bör redovisas per politikområde för att ge en bättre grund för att bedöma resursåtgången inom ett politikområde.

Tydlig åtskillnad bör göras mellan resultatinformation och analys å ena sidan och regeringens resultatbedömning och slutsatser å andra sidan.

Årliga resultatindikatorer bör kompletteras med redovisning av mer djupgående utredningar etc. i särskilda resultatskrivelser. Hur ofta resultatskrivelser lämnas till riksdagen får diskuteras mellan berörda utskott och departement.

Resultatredovisningen i budgetpropositionen bör delvis struktureras om, bl.a. bör beskrivningen av politikens framtida inriktning komma att avsluta redovisningen av ett politikområde i syfte att förtydliga hur regeringens slutsatser av verksamheten påverkar den framtida inriktningen. Föreslagna anslagsförändringar bör därmed kunna motiveras tydligare.

En redogörelse för respektive myndighets bidrag till måluppfyllelsen inom berört politikområde bör lämnas i syfte att göra kopplingen till regeringens budgetförslag tydligare och för att underlätta respektive utskotts möjligheter att relatera föreslagna anslag till berörd verksamhet i de fall som ett politikområde ingår i flera utgiftsområden. Enligt regeringen skulle de problem som finns i dag då det gäller utskott som har att handha politikområden som inte till fullo faller inom utskottets beredningsområde mildras om det för respektive myndighet redovisas såväl finansiering som bidrag till måluppfyllelse på politikområdesnivå. Regeringen avser att förändra redovisningen till riksdagen på detta sätt.

Utskottets ställningstagande

Vid behandlingen av budgetpropositionen har utskottet låtit göra en genomgång av målens och resultatredovisningens utformning inom utskottets utgiftsområde. Med anledning av vad som därvid framkommit vill utskottet framhålla följande.

När det gäller *resultatredovisningens struktur* har utskottet tidigare framhållit att resultatinformation skall vara relevant i förhållande till uppsatta mål. I propositionen bedömer regeringen verksamhetens resultat även i förhållande till andra mål än sådana som riksdagen har beslutat om. Regeringens redovisning av resultatet av statens insatser inom t.ex. demokratiområdet följer den indelning i verksamhetsområden som regeringen har gjort och bedömningarna görs utifrån målen för verksamhetsområdena och i viss utsträckning målen för myndigheterna. För samepolitikens del utgår resultatbedömningen från den av regeringen beslutade indelningen i verksamhetsgrenar. Vidare redovisar regeringen i propositionen under rubriken Resultat även insatser som staten vidtar och mer allmän information om tillståndet och utvecklingen inom de olika politikområdena. En tydligare uppdelning av insatser, resultat och omvärldsförändringar skulle underlätta för utskottet att göra en värdering av det redovisade resultatet i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Utskottet har tidigare framhållit att *målen bör vara uppföljningsbara*. I propositionen har också regeringen angett att mål bör vara tydliga och uppföljningsbara. Samtidigt måste man ha förståelse för att mål på politikområdesnivå ofta inte kan uttryckas i kvantitativa eller mätbara termer eftersom de formuleras med utgångspunkt från att visa den politiska viljeinriktningen. Utskottet har härvidlag tidigare pekat på möjligheten att utveckla resultatindikatorer för att mäta måluppfyllelsen. I propositionen redovisas för vissa delar av målen för demokratipolitiken inte hur måluppfyllelsen kan

mätas. Detta gäller särskilt målet om att medborgarna skall ha bättre möjligheter att delta i och påverka den politiska processen, men även målet om att medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika. Vidare, för den del av politikområdet som omfattas av de verksamheter som bedrivs genom Justitiekanslern och Datainspektionen är kopplingen till de av riksdagen beslutade målen otydlig. När det gäller målen för politikområdena Mediepolitik och Samepolitik anger regeringen inte hur måluppfyllelsen skall mätas, exempelvis genom resultatindikatorer.

I fråga om *politikområdesindelningen* har utskottet tidigare uttalat att politikområden inte bör skära tvärs över indelningen i utgiftsområden. Anslagen som tillhör politikområdena Mediepolitik och Samepolitik ingår dock i både konstitutionsutskottets och andra utskotts utgiftsområden.

I propositionen redogör regeringen för arbetet med att ytterligare utveckla resultatredovisningen till riksdagen. Utskottet ser positivt på utvecklingsarbetets inriktning. Enligt utskottets mening förbättras förutsättningarna för uppföljningsbara mål och resultatredovisningens struktur genom att resultat i budgetpropositionens utgiftsvolymer i ökad utsträckning beskrivs med hjälp av resultatindikatorer och en tydligare åtskillnad mellan resultatinformation och analys å ena sidan och regeringens resultatbedömning och slutsatser å andra sidan. Arbetet med att utveckla indikatorer för demokratiområdet, som regeringen har redovisat tidigare, är i enlighet med vad utskottet tidigare uttalat och borde utvidgas till övriga delar av politikområdet Demokrati samt till politikområdena Mediepolitik och Samepolitik.

Vad gäller politikområdesindelningen kan det, i anslutning till vad som anförs i propositionen, enligt utskottets mening övervägas om alla delar av politikområdenas resultat som hänförs till anslag inom konstitutionsutskottets område borde redovisas i den del av budgetpropositionen som bereds av konstitutionsutskottet. Det skulle enligt utskottets bedömning underlätta beredningen av det uppnådda resultatet av statens insatser.

Demokrati

Politikområdet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om att demokratipolitiken bör präglas av ett deltagardemokratiskt förhållningssätt och en ambition att öka de direktdemokratiska inslagen. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen bör fördjupa målformuleringen för politikområdet Demokrati. Jämför reservationerna 1 (c) och 2 (kd).

Propositionen

Politikområdet demokrati omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med val. Ingår gör även tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek. För år 2004 ingår i politikområdet även en demokratisatsning för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004 samt särskilda medel till riksdagspartierna för att informera om Europaparlamentsvalet. För 2006 ingår en demokratisatsning inför de allmänna valet 2006.

Enligt propositionen blir utgifterna för politikområdet totalt 82,2 miljoner kronor under 2005. Under 2006 och 2007 beräknas utgifterna till 345,7 respektive 90,7 miljoner kronor. De stora skillnaderna i utgiftsutvecklingen 2005–2007 beror på att det 2006 genomförs allmänna val.

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas. Vidare har riksdagen beslutat om följande långsiktiga mål för demokratipolitiken (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190):

- Valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet. Ett första delmål var att valdeltagandet skulle öka i de allmänna valen 2002.
- En ökad andel av medborgarna skall inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag. Ett första delmål är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting skall öka med 10 000 till år 2010. Antalet personer som någon gång i livet har innehaft ett politiskt förtroendeuppdrag skall också öka.
- Medborgarna skall ha bättre möjligheter än i dag att delta i och påverka den politiska processen. Andelen medborgare som deltar skall också öka.
- Medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag. Andelen ungdomar, arbetslösa och personer med utländsk bakgrund som deltar i den politiska processen skall öka.

Enligt budgetpropositionen delas politikområdet Demokrati in i verksamhetsområdena Demokrati och deltagande samt Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning. För det förstnämnda verksamhetsområdet är målet att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet. För verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är målet att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga förvaltningen.

I propositionen redogör regeringen för ett flertal insatser inom politikområdet. Regeringen anför att den i skrivelsen Demokratipolitik (skr. 2003/04:110), som lämnades till riksdagen i mars 2004 och som behandlats av konstitutionsutskottet (bet. 2003/04:KU19), redogjorde för uppfölj-

ningen av de fyra långsiktiga målen. Vidare uppger regeringen bl.a. att Göteborgs universitet har lämnat rapporten Indikatorer för uppföljning av demokratiutvecklingen i Sverige (2003) till regeringen med förslag på vilken statistik som bör produceras för att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen respektive vissa av de föreslagna åtgärderna i propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80). Enligt regeringen utgör rapporten ett viktigt underlag för regeringens fortsatta arbete med att ta fram ett uppföljningssystem för den svenska demokratis utveckling. Den övergripande resultatbedömningen som regeringen gör för politikområdet är att flera av de statliga insatserna bidragit till att folkstyrelsen värnats och fördjupats. Många insatser inom politikområdet är enligt regeringen dock av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet. Vidare menar regeringen att måluppfyllelsen är starkt beroende av statliga insatser inom andra politikområden samt av andra aktörer än statliga.

När det gäller verksamhetsrådet Demokrati och deltagande konstaterar regeringen att valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004 minskade om man ser till hela landet, men att det finns kommuner där trenden var den motsatta. Ännu finns det emellertid inga resultat som visar i vilken utsträckning olika delar av befolkningen deltagit, varför det är svårt att dra några mer omfattande slutsatser om hur valdeltagandet har utvecklats och eventuella orsaker till detta. Regeringen gör även bedömningen att Valmyndighetens insatser i samband med folkomröstningen om införande av euron var väl genomförda. Målet om att de allmänna valen och folkomröstningar skall genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet bedöms ha uppfyllts. Någon sammanfattande bedömning avseende 2004 års val är det enligt regeringen för tidigt att ge. Valmyndighetens slutliga rapport om erfarenheterna av genomförandet av valet kommer att redovisas för regeringen under hösten 2004.

När det gäller verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rätts-säker förvaltning anför regeringen att Justitiekanslern genom bl.a. sin tillsynsverksamhet och bevakning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området och Datainspektionen genom att bl.a. verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet inte kränks bidrar till att målen uppfylls.

I propositionen redovisar regeringen Riksrevisionens iakttagelser som berör politikområdet. Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser för Justitiekanslern, Datainspektionen och Valmyndigheten. Samtliga dessa revisionsberättelser har lämnats utan invändning.

Motionerna

I motion 2004/05:K323 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförts om att demokratipolitiken bör präglas av ett deltagardemokratiskt förhållningssätt och en ambition att öka de direktdemokratiska inslagen (yrkande 1). I motion 2004/05:K437 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) framställs ett likadant yrkande

(yrkande 2). Motionärerna anför att demokratins själva väsen handlar om medborgarnas möjligheter att vara delaktiga i det allmänna och att Centerpartiet eftersträvar demokrati byggd underifrån.

I motion 2004/05:K424 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) anføres att regeringens mål för politikområdet Demokrati visserligen täcker en del av det önskvärda i ett demokratimål. Motionärerna anser dock att formuleringen är otillräcklig för att t.ex. peka på värdegrundens enorma betydelse för demokratiutvecklingen. Regeringen bör fördjupa denna målformulering och återkomma till riksdagen i frågan. Detta bör ges regeringen till känna (yrkande 1). I motionen pekas bl.a. på att kristdemokratien bygger på idén om alla människors lika värde och att deras värdighet inte får kränkas. Den moderna demokratin är den bästa styrelseformen, eftersom den utgår från denna värdegrund. Även beteendet medborgare emellan bör präglas av denna värdegrund. Med majoritetsbeslut kan också en minoritet förtryckas och fri- och rättigheter förtrampas. Enligt motionärerna behöver därför alla samhällen en gemensam värdegrund. De anser vidare att de värden, rättigheter och skyldigheter som inspirerats och förts vidare av den kristna traditionen är oundgängliga som grund.

Tidigare behandling

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 behandlade utskottet en motion (kd) om en fördjupad målformulering för politikområdet Demokrati. Utskottet framhöll därvid att det självfallet inte hade någon annan uppfattning än den i motionen vad gäller det angelägna i att det i så många sammanhang som möjligt förs samtal, diskussioner och debatter i sådana frågor som tagits upp i motionen. Utskottet tog dock avstånd från tankar på att i målbeskrivningen för politikområdet lägga fast en för alla människor gemensam syn på de frågeställningar som förts fram i motionen. Frågor av det aktuella slaget skall i stället, menade utskottet, avhandlas i ett öppet meningsutbyte och under demokratiska former. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare beslutat om långsiktiga mål för demokratipolitiken. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening inte nödvändigt med något uttalande från riksdagen i enlighet med vad som efterfrågas i motionerna 2004/05:K323 (c) yrkande 1 och 2004/05:K437 (c) yrkande 2. Motionerna avstyrks således.

När det gäller frågan om fördjupad målformulering för politikområdet Demokrati vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrker motion 2004/05:K424 (kd) yrkande 1.

Allmänna val och demokrati

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 46:1 *Allmänna val och demokrati* på 18 200 000 kr.

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med val. Vidare ingår Vetenskapsrådets satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. Anslagsbelastningen beror till största delen på vilka val som hålls under året.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* för 2005 skall uppgå till 18 200 000 kr. Det är 216 800 000 kr mindre jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för innevarande år.

Vid beräkningen av anslaget har 200 000 kr tillförts från anslaget 45:1 *Sametinget*. Överföringen avser kostnader för Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbottens län i samband med sametingsvalen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Justitiekanslern

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 46:2 *Justitiekanslern* på 18 311 000 kr.

Justitiekanslern är regeringens högste ombudsman. Justitiekanslerns främsta uppgifter är att utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen, att bevaka statens rätt i rättegångar, att svara för statens skadereglering, att vara regeringens juridiske rådgivare samt att vara åklagare i mål rörande tryck- och yttrandefrihetsbrott. Justitiekanslern utövar också tillsyn över advokatväsendet och har vissa uppgifter enligt lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Dessutom företräder Justitiekanslern svenska staten i den Internationella oljeskadefonden.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 46:2 *Justitiekanslern* för 2005 fastställs till 18 311 000 kr. Det är en ökning med 137 000 kr jämfört med vad som anvisats för innevarande år.

Förändringen är en följd av pris- och löneomräkning. För uppdraget att representera Sverige i den internationella oljeskadefonden får Justitiekanslern ersättning efter rekvisition med 150 000 kr per år.

Enligt propositionen är Justitiekanslerns övergripande mål att värna integriteten, yttrandefriheten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. I sin tillsynsverksamhet skall Justitiekanslern bidra till en fortsatt hög kvalitet inom den offentliga verksamheten, inom sin skadereguleringsverksamhet skall den se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmännas intresse sätts åt sidan samt på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden skall den bidra till en effektiv och rättssäker rättstillämpning och lagföring.

Totalt sett har antalet inkomna ärenden hos Justitiekanslern ökat med 11 % mellan 2002 och 2003. Ökningen hänför sig framför allt till ärenden om allmän kameraövervakning. Den dominerande ärendegruppen var skadeståndsärenden, som utgjorde knappt hälften av de inkomna ärendena. Ärendebalanserna har under året minskat med cirka 8 %.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att Justitiekanslern har visat ett bra resultat under 2003.

I propositionen aviserar regeringen att den under hösten i en proposition till riksdagen kommer att föreslå att Justitiekanslern skall ta över den rätt som Domstolsverket har när det gäller att, för statens räkning, överklaga beslut om rättshjälp och ersättning till rättsliga biträden (den s.k. talerätten).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Datainspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 46:3 *Datainspektionen* på 31 117 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion där det yrkas att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Datainspektionen är central förvaltningsmyndighet med uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 46:3 *Datainspektionen* för 2005 fastställs till 31 117 000 kr. Jämfört med anvisade medel för 2004 är det en ökning med 41 000 kr.

Till grund för ökningen ligger pris- och löneomräkning av anslaget.

I propositionen anges att Datainspektionens verksamhet var indelad i verksamhetsgrenarna tillsyn över behandlingen av personuppgifter (datalagen och personuppgiftslagen), tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten (kreditupplysnings- och inkassolagen) samt tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet (Europol-, Schengen- och CIS-konventionerna).

Enligt regeringen har Datainspektionen redovisat resultaten i enlighet med de återrapporteringskrav som angetts. Någon grund för att konstatera att angivna mål inte skulle ha uppnåtts föreligger inte. Vidare anförs att mål och återrapporteringskrav utvecklas successivt så att ökad tonvikt läggs vid analyser och bedömningar av de samlade effekterna av verksamheten. De nuvarande allmänna målen behöver kompletteras med uppföljningsbara produktionsmål som tydligare anger vilka insatser som bör prioriteras under det aktuella budgetåret.

Vidare anför regeringen i propositionen att den i regleringsbrev för 2003 har uppdragit åt Datainspektionen att utarbeta en samlad strategi för sin tillsyns- och informationsverksamhet och utforma ett ändamålsenligt system för verksamhetsplanering och uppföljning. Inspektionen skulle särskilt överväga hur arbetet med omvärldsanalyser, utveckling av tillsynsmetoderna och kompetensförsörjningen kan förstärkas. En redovisning av genomförda åtgärder har lämnats i årsredovisningen för 2003. Enligt redovisningen har inspektionen utarbetat ett system för verksamhetsplanering och uppföljning, som bl.a. innebär att en strategi skall tas fram och beslutas för ett år i taget. I propositionen anför regeringen att den ser det som angeläget att Datainspektionen fullföljer det arbete som inletts med att utveckla en samlad verksamhetsstrategi och ändamålsenliga system för verksamhetsplanering och uppföljning för att därigenom ge ett bättre underlag såväl för regeringens styrning som för myndighetens ledning.

I propositionen nämner regeringen även att Datainspektionen i enlighet med regeringens uppdrag i regleringsbrev för 2003 har utrett och lämnat förslag till utformningen av ett avgiftssystem för inspektionens tillståndsgivning och tillsyn inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten. Enligt Datainspektionen är det svårt att särskilja den tillsyn som sker enligt inkasso- och kreditupplysningslagen från den som sker enligt personuppgiftslagen, eftersom den görs vid de berörda företagen vid samma tillfällen. Vidare skulle ett avgiftssystem innebära att inspektionen skulle behöva bygga upp en ny avgiftsadministration, vars kostnader inte närmare beräknats i utredningen. Mot denna bakgrund finner regeringen att övervägande skäl talar för att inte införa någon avgiftsfinansiering av den aktuella verksamheten.

Motionen

I motion 2004/05:K424 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) påpekas att målen för Datainspektionen bör tydliggöras. Det är enligt motionärerna osäkert om myndigheten bedriver en ändamålsenlig verksamhet. I avvaktan på ett tydliggörande av målen föreslås att anslaget minskas med 6 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 3 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:3 *Datainspektionen* för 2005 skall uppgå till 31 117 000 kr och avstyrker motion 2004/05:K424 (kd) yrkande 3 i denna del, enligt vilken anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

Svensk författningssamling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 46:4 *Svensk författningssamling* på 850 000 kr.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 46:4 *Svensk författningssamling* för 2005 fastställs till 850 000 kr. Anslaget är därmed oförändrat jämfört med innevarande år.

Avtalet för tryckning, försäljning och distribution av SFS löper ut den 1 januari 2005 och för närvarande pågår enligt regeringen upphandling av denna tjänst. Kostnaderna bedöms ligga på ungefär samma nivå som tidigare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Valmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 46:5 *Valmyndigheten* på 13 712 000 kr.

Under anslaget anvisas medel för Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstningar.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 46:5 *Valmyndigheten* för 2005 skall uppgå till 13 712 000 kr. Det är en ökning med 142 000 kr jämfört med innevarande år.

Ökningen är en förändring till följd av pris- och löneomräkning. I det föregående har redovisats regeringens bedömning av Valmyndighetens insatser i samband med folkomröstningen om införande av euron.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Mediepolitik

Politikområdet

Politikområdet mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Politikområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Under utgiftsområde 1 finns budgetförslaget för anslaget till Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, Presstöd, Stöd till radio- och kassettidningar, Radio- och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV.

En mer utförlig beskrivning och analys av politikområdet återfinns i den del av budgetpropositionen som behandlar utgiftsområde 17 och som bereds av kulturutskottet. Där anges att riksdagen har beslutat om målet för mediepolitiken (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Målet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

När det gäller resultaten av statens insatser redovisar regeringen bl.a. att den har gett Granskningsnämnden för radio och TV i uppdrag att följa och utvärdera mångfalden i SVT:s nyhetsutbud. Nämnden lämnade sin slutrapport med anledning av uppdraget den 22 juni 2004. En tidigare delrapport visade att nyhetsmångfalden minskade mellan 1998 och 2001. Slutrapporten, som innehåller en analys av situationen 2003, visar att nyhetsprogrammen återigen har blivit mer olika. Regeringen har överlämnat rapporten till Kommittén om radio och TV i allmänhetens tjänst.

Regeringen nämner också att flera aktörer arbetar aktivt med att ta fram värdefull information om utvecklingen inom medieområdet. Det gäller bl.a. Radio- och TV-verket som följer utvecklingen inom medierna och publicerar statistik m.m. och Granskningsnämnden för radio och TV som publicerar utbudsstudier.

Riksrevisionen har enligt propositionen inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom politikområdet.

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* på 6 317 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp. Utskottet föreslår även att riksdagen avslår två motioner om att Taltidningsnämnden skall medverka till att taltidningar har ett visst format. Jämför reservation 3 (fp).

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för 2005 skall uppgå till 6 317 000 kr. Det är en ökning med 83 000 kr jämfört med innevarande budgetår.

Ökningen är en följd av pris- och löneomräkning.

I propositionen under utgiftsområde 17 uppger regeringen att speciella radiotidningsmottagare fördelas genom Taltidningsnämndens försorg och att nämnden, på uppdrag av regeringen, har kartlagt teknikutvecklingen på området (avsnitt 5.4). Vidare uppges att Luleå tekniska universitet på uppdrag av Taltidningsnämnden har genomfört ett forskningsprojekt kring en ny typ av radiotidningsmottagare. Projektet slutredovisades till nämnden i januari 2004. För att säkerställa fortsatt utgivning av radiotidningar behöver, enligt propositionen, samtliga radiotidningsmottagare bytas ut. Taltidningsnämnden gör bedömningen att en successiv anskaffning av nya mottagare behöver ske under perioden 2005–2006. Mot denna bakgrund föreslår regeringen i propositionen att anslaget för radio- och kassettidningar under 2005 tillförs 25 000 000 kr (se nedan).

Motionerna

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del en minskning av anslaget till Presstödsnämnden med 3 000 000 kr för 2005. Minskningen motiveras med att presstödet reduceras kraftigt (se nedan).

I motion 2004/05:K349 av Kaj Nordquist (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att formatet DAISY är den teknik som skall användas vid inläsning av dagstidningar. Motionären anför att dagstidningar distribueras till talboksberättigade prenumeranter på två olika sätt och att det krävs olika former av specialutrustning för att kunna ta emot en tidning och läsa den. Inom gruppen synskadade har understrukits att man inte vill ha olika apparater i sin bostad för att kunna läsa olika slag av text. Motionären anser att det är synnerligen angeläget att Taltidningsnämnden medverkar till att samma system kan användas för läsning av talböcker som för läsning av dagstidningar. Det format som härvidlag förordas av synskadade är enligt motionären DAISY.

I motion 2004/05:So397 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Taltidningsnämnden (yrkande 10). Enligt motionärerna kan dagstidningar distribueras till synskadade på två olika sätt. Motionärerna anför att det är viktigt för synskadade att slippa ha olika apparater i sin bostad för att kunna läsa olika slag av text och att Taltidningsnämnden bör medverka till att samma system kan användas.

Bakgrund

Det finns tre typer av taltidningar: radio-, kassett- och RATS-tidningar (radiosända talsyntestidningar). Radiotidningen sänds via radions P1-nät och tas emot med speciella mottagare som tillhandahålls kostnadsfritt genom Taltidningsnämndens försorg. Även dator för RATS-tidningar tillhandahålls kostnadsfritt genom Taltidningsnämndens försorg. Kassettbandspelare anskaffas av brukaren på egen hand eller tillhandahålls som hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen. Vid utgången av budgetåret 2002 gavs sammanlagt 89 dagstidningar ut som taltidningar, varav 68 var radiotidningar, 12 var kassettidningar och 13 var RATS-tidningar. Tre tidningar kom ut som både radiotidning och RATS-tidning. En tidning kom ut som både radio- och kassettidning. Av dem som abonnerar på taltidningar abonnerar nästan 90 % på radiotidningar, drygt 5 % på kassettidningar och drygt 5 % på RATS-tidningar (SOU 2004:83 s. 294 f.).

Det stora flertalet abonnenter har således radiotidningar. I budgetpropositionen under utgiftsområde 17 anför regeringen att de nuvarande radiotidningsmottagarna är uttjänta och behöver bytas ut. Bristen på radiotidningsmottagare beskrivs som akut och som redovisats ovan har flera åtgärder vidtagits, bl.a. har nya radiotidningsmottagare utvecklats.

DAISY (digitalt audiobaserat informationssystem) är ett standardiserat sätt att lagra information på en cd-rom som gör att man både kan läsa den på datorn och lyssna på den i en speciell DAISY-spelare.

Utskottets kansli har varit i kontakt med Taltidningsnämndens kansli, som därvid uppgett följande. Radiotaltidningar sänds via det analoga P1-nätet medan DAISY är ett digitalt system. Taltidningar i DAISY-format skulle kunna sändas via t.ex. bredband. I grunden handlar dock inte frågan om taltidningar i DAISY-format om sändningsmetoden, utan om vilken typ av data som överförs via sändningsmetoden. För att få DAISY-funktioner måste hela produktionsledet utgå ifrån att det är själva datafilerna som skall överföras, inte innehållet i ljudfilen. När en datafil i DAISY-format överförs så sparas den på någon typ av hårddisk och kan sedan läsas som en taltidning i DAISY-format. För detta krävs att användaren har en DAISY-spelare eller en hemdator med ett särskilt program.

De radiotidningsmottagare som nu tas fram kan modifieras med mjukvara som ger dem DAISY-funktioner. Målsättningen med mottagarna är dock i första hand att hålla i gång nuvarande radiotidningssystem, dvs. de skall kunna användas tillsammans med de gamla mottagarna och i nuvarande analoga radionät. En övergång till taltidningar i DAISY-format förutsätter ett skifte av såväl sättet att producera taltidningarna som teknikerna för att sända, ta emot och lyssna på dem. Således skulle bl.a. alla gamla radiotidningsmottagare som alltfjämt fungerar behöva bytas ut. Vidare skulle radiotidningsabonnenter som inte är vana vid den teknik som krävs för att läsa datafiler i DAISY-format behöva lära sig att använda den nya tekniken. Med de nya radiotidningsmottagarna behövs inte detta. Samtidigt kommer det att, som framgått ovan, i framtiden vara möjligt att om så anses önskvärt anpassa de nya mottagarna till att kunna läsa DAISY-format.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller medelsanvisningen delar utskottet regeringens bedömning och tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för 2005 skall uppgå till 6 317 000 kr. Därmed avstyrker utskottet motion 2004/05:K455 (fp) i denna del.

I frågan om sändningar av radiotidningar i DAISY-format vill utskottet framhålla vikten av att ny teknik som underlättar hanteringen och förbättrar möjligheterna för synskadade tas till vara. Samtidigt måste hänsyn tas till att alla grupper ännu inte använder den nya tekniken och att förutsättningarna för att ta den till sig varierar. Vilken teknik som skall användas är således beroende av en avvägning mellan olika intressen. Utskottet förutsätter att regeringens och Taltidningsnämndens arbete bedrivs i medvetenhet om detta. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2004/05:K349 (s) och 2004/05:So397 (fp) yrkande 10.

Presstödet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 27:2 *Presstödet* på 485 029 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp. Utskottet föreslår även att riksdagen avslår en motion om införande av ett exemplarstöd för postdistribuerade tidningar med 2 kr per distribuerat exemplar samt en motion om att presstödet i framtiden skall avvecklas. Jämför reservation 4 (m).

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524), förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd och förordningen (2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Presstödet enligt presstödsförordningen lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 27:2 *Presstödet* för 2005 fastställs till 485 029 000 kr. Jämfört med innevarande budgetår är det en minskning med 24 000 000 kr.

Från 2003 har anslaget tillfälligt minskats med 1 000 000 kr. Regeringen föreslår att dessa medel återförs till anslaget från 2005. Regeringen föreslår också att 25 000 000 kr överförs till anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* under 2005 för finansiering av nya radiotidningsmottagare.

Presstödet till dagstidningar ges i form av driftsstöd och distributionsstöd. I propositionen under utgiftsområde 17 redovisar regeringen att 71 tidningar beviljades driftsstöd under 2003, vilket är lika många som under 2002. Totalt lämnades driftsstöd med 412 600 000 kr och distributionsstöd med 73 800 000 kr. Vad gäller det särskilda stödet för utdelning av dagstidningar på lördagar, som infördes den 1 januari 2002 mot bakgrund av att tidningsföretagens kostnader för utdelning av dagstidningar på lördagar i framför allt glesbygds- och landsbygdsområden ökat kraftigt (prop. 2001/02:1 utg.omr. 1, bet. 2001/02:KU1, rskr. 2001/02:55), uppger regeringen att Presstödsnämnden haft i uppdrag att utvärdera stödet. I den slutredovisning som lämnades i juni 2004 drar nämnden bl.a. slutsatsen att det även fortsättningsvis torde behövas någon form av stimulansåtgärd för att bibehålla utdelning av dagstidningar på lördagar.

Samtidigt med det särskilda distributionsstödet infördes ett tillfälligt treårigt utvecklingsstöd med syftet att möjliggöra investeringar inom den driftsstödsberättigade dagspressen för att dessa tidningar långsiktigt skulle

kunna behålla sin ställning på marknaden. Regeringen uppger att Presstödsnämnden i juni 2004 lämnade en första redovisning av effekterna av det tillfälliga utvecklingsstödet. Nämnden drar bl.a. slutsatsen att utvecklingsstödet har möjliggjort tekniska investeringar för ekonomiskt svaga tidningar och att stödet varit ändamålsenligt utformat. En slutlig redovisning skall lämnas senast den 1 juni 2005.

Regeringen gör i propositionen bedömningen att de satsningar som vidtagits inom ramen för presstödet haft stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Vad gäller det särskilda distributionsstödet under 2005 anför regeringen i budgetpropositionen att den, i syfte att bidra till att säkerställa fortsatt utdelning av dagstidningar på lördagar, avser att förlänga stödet och att det får uppgå till högst 10 000 000 kr.

Motionerna

I motion 2004/05:K404 av Göran Lenmarker m.fl. (m) föreslås en avveckling av presstödet i två etapper med en inledande minskning om 275 000 000 kr 2005 (yrkande 1 i denna del). Enligt motionärerna visar hittillsvarande erfarenhet av presstödet att det till stor del använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för att främja nödvändiga rationaliseringar samt att tidningarna anpassat sig och blivit permanent beroende av presstödet. Motionärerna menar vidare att konkurrensvillkoren gentemot tidningar utan presstöd snedvrids. Från och med 2006 bör enligt motionärerna presstödet avvecklas helt (yrkande 2). I motionen föreslås även att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden avvecklas fr.o.m. 2006 (yrkande 3). Presstödsnämndens avveckling är en följd av att nämnden inte kommer att ha någon uppgift när presstödet har avvecklats. De resterande uppgifterna, såsom lån från Presstödsnämnden, kan till dess att denna verksamhet helt har avvecklats handläggas av Kammarkollegiet. Även uppgifter som rör fördelning av statligt stöd till radio- och kassettidningar kan, enligt motionärerna, överföras till Kammarkollegiet. Göran Lenmarker m.fl. (m) föreslår även i motion 2004/05:K227 att presstödet avvecklas successivt (yrkande 18). För att ur tidningarnas synvinkel underlätta avvecklingen bör enligt motionärerna reklamskatten avskaffas och en neutral tidningsmoms införas.

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del en minskning av anslaget till presstödet med 425 000 000 kr för 2005. Motionärerna anför att de är motståndare till presstödet på principiella grunder.

I motion 2004/05:K424 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) anförs att specialdestinerade presstöd emellanåt har använts för att korrigera oönskade effekter, t.ex. stöd för vissa lördagsutdelade tidningar. Enligt motionärerna har en grupp tidningar nu uppenbara problem beroende på distributörens prispolitik, nämligen de postdistribuerade tidningarna. Enligt motionärerna bör ett exemplarstöd införas för de postdistribuerade tidningarna. Stödet bör

uppgå till 2 kr per distribuerat exemplar och det bör införas från den 1 januari 2005. Detta bör enligt motionärerna ges regeringen till känna (yrkande 2). I motionen beräknas totalkostnaden för insatsen uppgå till ca 10 miljoner kronor och den kan enligt motionärerna införas inom den ram som gäller för presstödet.

Bakgrund

Regeringen beslutade i oktober 2004 att ge en parlamentarisk kommitté i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen (dir. 2004:137). Kommittén skall även föreslå åtgärder som innebär att det statliga presstödet även i fortsättningen bidrar till mångfald vad gäller innehåll och ägande samt till bred spridning av dagstidningar i såväl storstadsområden som i andra delar av landet. En särskild analys skall göras av det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar.

Senast den 1 februari 2005 skall kommittén redovisa analysen av det särskilda distributionsstödet på lördagar och senast den 30 november 2005 skall den slutredovisa sitt uppdrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:2 *Presstöd* för 2005 skall uppgå till 485 029 000 kr och avstyrker därför motionerna 2004/05:K404 (m) yrkande 1 i denna del och 2004/05:K455 (fp) i denna del, enligt vilka anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

I motion 2004/05:K424 (kd) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att det införs ett exemplarstöd för postdistribuerade tidningar med 2 kr per distribuerat exemplar. Som framgått ovan har regeringen nyligen beslutat att ge en parlamentarisk kommitté i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

När det gäller presstödet på längre sikt vill utskottet framhålla att dagspressen bland svenska massmedier traditionellt har intagit en särställning när det gäller nyhetsförmedling och i synnerhet opinionsbildning. Utskottet anser att ett statligt presstöd är av väsentlig betydelse när det gäller att motverka koncentrationstendenser och upprätthålla mångfalden inom dagspressen. I motionerna 2004/05:K227 (m) yrkande 18 och 2004/05:K404 (m) yrkandena 2 och 3 föreslås att presstödet m.m. på sikt skall avvecklas. Utskottet delar inte denna uppfattning och avstyrker motionsyrkandena. Mot bakgrund av de strukturförändringar som dagspressen genomgått under senare år finns det ändå goda skäl att se över presstödet och eventuellt vidta åtgärder som innebär fortsatt mångfald och bred spridning av dagstidningar. Den nyligen beslutade parlamentariska kommittén har i uppdrag att göra detta.

Stöd till radio- och kassettidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* på 152 300 000 kr. Med hänvisning till tidigare ställningstagande avstyrker utskottet även en motion om översyn av schablonersättningsystemet för radiotidningar.

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* för 2005 skall uppgå till 152 300 000 kr. Jämfört med anvisade medel för 2004 är det en ökning med 25 000 000 kr.

Som nämnts ovan under anslaget till presstödet är ökningen en följd av att anslaget tillförs 25 000 000 kr under 2005 för finansiering av nya radiotidningsmottagare.

I propositionen under utgiftsområde 17 anför regeringen att ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att synskadade och vissa andra grupper med särskilda behov får tillgång till innehållet i dagstidningar. Enligt redovisningen gavs vid utgången av 2003 sammanlagt 96 dagstidningar ut som taltidningar, vilket är 7 fler än vid utgången av 2002. Mer än hälften av alla dagstidningar ges i dag ut som taltidningar och utgivningen täcker hela landet. Regeringen gör bedömningen att stödet till radio- och kassettidningar är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar.

Motionen

I motion 2004/05:K278 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om radiotidningar. En radiotidning är en inläst redigerad version av en papperstidning. År 2000 infördes ett schablonersättningsystem för radiotidningar. Motionärerna anför att Taltidningsnämnden genom en konsult kommit fram till att det utbetalas olika summor (kr per utgivningsdag) beroende på hur många dagar i veckan tidningen kommer ut. Schablonerna har inte heller räknats upp de senaste tre åren trots löneökningar och andra kostnadsökningar. Enligt motionärerna är det nödvändigt med en översyn av schablonsystemet.

Tidigare behandling

Hösten 2003 behandlade utskottet en motion om en översyn av stödet till radiotidningar (bet. 2003/04:KU1). Utskottet delade inte motionärernas uppfattning om behovet av en översyn och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som vidhåller sitt tidigare ställningstagande avseende behovet av en översyn av stödet till radiotidningar, föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning för anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* och avstyrker motion 2004/05:K278 (s).

Radio- och TV-verket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 27:4 *Radio- och TV-verket* på 11 709 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp.

Radio- och TV-verket är en statlig tillstånds- och tillsynsmyndighet inom medieområdet. Verket skall besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* för 2005 skall uppgå till 11 709 000 kr. Det är 876 000 kr mindre än för innevarande år.

Förändringen är en följd av att Radio- och TV-verket under 2003 och 2004 tilldelades 1 000 000 kr årligen för ett tvåårigt regeringsuppdrag till Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige. Syftet har varit att utveckla folkrörelsers möjlighet att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt (bet. 2002/03:KU1 s. 21). Eftersom uppdraget kommer att slutföras under 2004 minskas anslaget med motsvarande belopp. Vidare innebär anslagsberäkningen att Radio- och TV-verket tillförs 160 000 kr i pris- och löneomräkning.

Motionerna

I motion 2004/05:K404 av Göran Lennmarker m.fl. (m) föreslås en minskning av anslaget till Radio- och TV-verket med 1 000 000 kr (yrkande 1 i denna del). Motionärerna menar att Radio- och TV-verkets verksamhet delvis är överflödigt och det bör undersökas om inte Post- och Telestyrelsen kan ta över verkets uppgifter varpå dess verksamhet skulle kunna avvecklas.

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del en minskning av anslaget till Radio- och TV-verket på 9 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* för 2005 skall uppgå till 11 709 000 kr och avstyrker motionerna 2004/05:K404 (m) yrkande 1 i denna del och 2004/05:K455 (fp) i denna del, enligt vilka anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

Granskningsnämnden för radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* på 9 702 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Granskningsnämnden för radio och TV skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretag följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ. Ett mål för nämnden är att öka kunskapen hos allmänheten om gällande regelsystem och om nämndens verksamhet och praxis. Nämnden har också i uppdrag att rapportera till regeringen om radio- och TV-företagens programverksamhet.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* för 2005 tilldelas 9 702 000 kr. I jämförelse med innevarande år är det en ökning med 134 000 kr.

Ökningen beror på pris- och löneomräkning. Granskningsnämndens verksamhet finansieras delvis också genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida, vilket behandlas under utgiftsområde 17 som bereds av kulturutskottet. För 2005 föreslås att 6 489 000 kr delfinansierar nämndens verksamhet.

Motionen

I motion 2004/05:K404 av Göran Lennmarker m.fl. (m) föreslås att anslaget till Granskningsnämnden minskas med 1 000 000 kr (yrkande 1 i denna del). Motionärerna anser att nämndens verksamhet är för omfattande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* för 2005 skall uppgå till 9 702 000 kr och avstyrker motion 2004/05:K404 (m) yrkande 1 i denna del, i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Samepolitik

Politikområdet

Politikområdet Samepolitik omfattar verksamheten vid Sametinget, med rennäringen och information om samer och samisk kultur. Till politikområdet hör också urbefolkningsfrågor där både nationell och internationell verksamhet ingår. Politikområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 23 Jord- och skogsbruk, fiske, med anslutande näringar. Under utgiftsområde 1 redovisas Sametinget.

I den del av budgetpropositionen som behandlar utgiftsområde 23 och som bereds i miljö- och jordbruksutskottet återfinns en mer utförlig redogörelse av politikområdet. Enligt propositionen är samepolitikens övergripande mål att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

När det gäller resultatbedömningen inom politikområdet redovisar regeringen bl.a. att Sametingets plenum under 2003 har samlats tre gånger. Kostnaderna för det folkvalda organet har ökat med 1 400 000 kr sedan föregående år. En del av de ökade kostnaderna hänförs till Sametingets 10-årsjubileum, som firades vid höstens plenum i Lycksele.

Sametinget har under året haft i medeltal 19 anställda exklusive projekt- och uppdragsanställda. Kansliet är beläget i Kiruna med lokalkontor i Jokkmokk, Tärnaby och Östersund. Kansliet har under hösten flyttat till större lokaler i Kiruna.

Riksrevisionen har enligt propositionen inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Sametinget.

Revisionen har dock vid kontakt framfört kritiska synpunkter på resultatredovisningen i årsberättelsen. Ekonomistyrningsverket (ESV) har genomfört en bedömning av Sametingets redovisning och funnit att denna erhåller ett väsentligt lägre antal (positiva) poäng än medelvärdet för de myndigheter man bedömt under 2002. För att kvaliteten skall bli bättre behöver verksamheten enligt ESV omorganiseras. Generellt anses Sametingets analys för 2003 vara bristande. Ekonomiskt utfall kommenteras inte i förhållande till resultat. Det är svårt att avgöra om de resultat man uppnått bidrar till att nå de mål som uppsatts i regleringsbrevet. Uttalande om måluppfyllelse förekommer endast i enstaka fall. I propositionen anförs att arbete pågår för att organisera om Sametingets kansli enligt förslag i en utredning som ESV gjort på uppdrag av Sametinget.

Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 45:1 *Sametinget* på 22 029 000 kr.

Sametingets verksamhet regleras i sametingslagen (1992:1433) och förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget. Sametinget är en förvaltningsmyndighet samtidigt som det är ett samiskt folkvalt organ med val vart fjärde år. Sametinget inledde sin verksamhet i augusti 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen att verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Sametinget beslutar om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder det samiska språkarbetet och arbetet med EU-stöd för samiska program inom Mål 1 och Interreg III A.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 45:1 *Sametinget* för 2005 fastställs till 22 029 000 kr. Det är en ökning med 4 364 000 kr jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för 2004.

Av ökningen härleds 3 000 000 kr till ett nationellt informationscentrum om samisk kultur, som skall vara etablerat i början av 2005. Avsikten är att detta skall vara den långsiktiga och bestående fortsättningen på regeringens informationssatsning om samer och samisk kultur som pågått i fyra år och som avslutas under 2004. Det ovan nämnda arbetet för att organisera om Sametingets kansli i enlighet med ESV:s förslag pågår. Omorganisationen beräknas genomföras under första halvan av 2005. Till följd av kostnaderna för omorganisationen bör enligt regeringen anslaget ökas med

1 500 000 kr. Vidare överförs från anslaget 200 000 kr till anslag 46:1 *Allmänna val och demokrati* (se ovan). Slutligen beräknar regeringen en ökning av anslaget med 64 000 kr till följd av pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Anslag som inte ingår i något politikområde

Utgiftsområde 1 omfattar anslag för vilka regeringen inte fastställer mål. Dessa ingår inte i politikområdesindelningen. För flera av dessa verksamheter råder särskilda förutsättningar där mål- och resultatstyrning enligt regeringens mening inte går att applicera (prop. 2000/01:1 utg.omr. 1 avsnitt 3.1). Det gäller anslagen Kungliga hov- och slottsstaten, Riksdagens ledamöter och partier m.m., Riksdagens förvaltningskostnader, Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier samt Expertgruppen för EU-frågor.

Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* på 725 298 000 kr.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgi-varavgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras t.ex. reseersättningar vid resor inom Sverige, kostnader för företagshälsovård och språkutbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters data- och telekommunikation.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att ramanslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* skall uppgå till 725 298 000 kr för 2005. Det är en ökning med 107 033 000 kr jämfört med medelsanvisningen i statsbudgeten för 2004.

Vid beräkningen har anslaget ökat med 23 000 000 kr till följd av högre kostnader för den ordinarie regelstyrda verksamheten avseende bl.a. pensioner, inkomstgarantier, arvoden och inrikes resor. Vidare behövs för 2005 ytterligare 78 000 000 kr för den fortsatta ökningen av stödet i form av politiska sekreterare till riksdagens ledamöter, som riksdagen beslutade om vid behandlingen av 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273). Slutligen bör anslaget öka med 6 033 000 kr till följd av pris- och löneombildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag om att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för 2005 skall uppgå till 725 298 000 kr för 2005.

Riksdagens förvaltningskostnader

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* på 569 607 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005–2007. Utskottet föreslår även att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om dels lån för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels lån för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr. Slutligen föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp samt en motion där det föreslås att det inte bör göras några neddragningar för tidningen *Från Riksdag & Departement*.

Från anslaget finansieras riksdagens förvaltningskostnader i form av bl.a. löner, administration, hyreskostnader, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Propositionen

Anslaget

Riksdagsstyrelsen föreslår att ramanslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* skall uppgå till 569 607 000 kr för 2005. Det är en ökning med 28 965 000 kr jämfört med anvisade medel i statsbudgeten för innevarande år.

Bakom den föreslagna anslagsökningen ligger den fortsatta ökningen av antalet politiska sekreterare. De områden som finansieras av anslaget kommer att påverkas härav genom att bl.a. lokaler måste förhyras för att kunna ge utrymme för de nya politiska sekreterarna. Även kostnaderna för IT-stöd, förbrukningsmateriel, kopiering och övrig service som lämnas till partigrupperna i riksdagen kommer att öka. Vidare föranleder den ökande hotbilden mot folkvalda ett antal åtgärder för att säkerställa att riksdagens verksamhet kan bedrivas utan störningar. Den höjda ambitionen inom säkerhetsområdet innebär en kostnadsökning för riksdagsförvaltningen. På området information och kunskapsförsörjning fortsätter utvecklingen för att göra dokument och annan information tillgängliga i elektronisk form. Bättre sökmöjligheter och anpassningar till människor med särskilda behov skall underlätta för användarna att ta del av informationen. Samtidigt görs vissa besparingar vad avser tidningen Från Riksdag & Departement.

Investeringsplan och låneramar

Riksdagsstyrelsen föreslår också att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005–2007. Investeringsplanen framgår av följande tabell.

Investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Miljoner kronor

	Utfall	Prognos	Budget	Beräknat	Beräknat
	2003	2004	2005	2006	2007
Anläggningstillgångar, övrigt	39,4	47,0	29,2	30,0	30,0
Anläggningstillgångar, fastigheter	63,0	75,0	63,3	65,0	65,0
Summa investeringar	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0
Lån i Riksgäldskontoret	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0
Summa finansiering	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0

Källa: Prop. 2004/05:1 utg.omr. 1 avsnitt 6.3.6.

Enligt prognosen för innevarande år kommer investeringarna att uppgå till 122 000 000 kr, varav 75 000 000 kr avser investeringar i fastigheter och 47 000 000 kr i övriga anläggningstillgångar. Det arbete som påbörjades 2004 med att säkra grundvattennivån under Helgeandsholmen kommer att fortsätta under 2005 och beräknas vara avslutade till sommaren 2006. Vidare kommer att göras kompletteringar och anslutning av ny reservkraft inom Östra och Västra riksdagshuset. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade under 2005. Övriga anläggningstillgångar avser satsningar på säkerhets- och brandskyddet. Utöver detta sker investeringar i IT-utrustning.

Riksdagsstyrelsen föreslår också att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om dels lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr, dels lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr. För 2004 har riksdagsförvaltningen låneramar i Riksgäldskontoret avseende investeringar i fastighe-

ter och andra anläggningstillgångar på 300 000 000 respektive 150 000 000 kr, dvs. samma belopp som föreslås för 2005. I propositionen anförs att låneramarna för 2005 behöver motsvara låneramarna för 2004.

Motionerna

I motion 2004/05:K404 av Göran Lennmarker m.fl. (m) föreslås att anslaget till riksdagens förvaltningskostnader minskas med 10 000 000 kr (yrkande 1 i denna del). Motionärerna anser att riksdagsförvaltningen i dag har en för omfattande informationsverksamhet. Det huvudsakliga ansvaret för den information som gäller den politiska verksamheten i riksdagen åvilar partierna. I motionen anförs att anslaget till tidningen *Från Riksdag & Departement* skulle kunna minskas, t.ex. genom att kostnaderna för driften av tidningen i högre grad finansieras genom intäkter från prenumerationer. Även kostnaderna för informationsenheten skulle kunna minskas något.

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del att anslaget till riksdagens förvaltningskostnader minskas med 9 000 000 kr. Inte minst bör kostnaderna kunna minskas genom att informationsverksamheten begränsas. Enligt motionärernas uppfattning är det de politiska partierna som har huvudansvaret för information om den politiska verksamheten i riksdagen.

I motion 2004/05:K438 av Per Rosengren (v) anförs att riksdagen inte bör göra några neddragningar för tidningen *Från Riksdag & Departement*. Enligt motionären är tidningen en på många håll uppskattad publikation och i en tid när man inom politiken arbetar för att öka intresset för politik och samhällsdebatt borde den stödjas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar riksdagsstyrelsens bedömning, tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* skall uppgå till 569 607 000 kr för 2005 och avstyrker motionerna 2004/05:K404 (m) yrkande 1 i denna del och 2004/05:K455 (fp) i denna del, i vilka det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp. Hur stor del av anslaget som skall gå till olika verksamheter inom riksdagsförvaltningen, t.ex. tidningen *Från Riksdag & Departement*, ankommer enligt utskottets mening på riksdagsstyrelsen att besluta om. Motion 2004/05:K438 (v) avstyrks därför.

Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005–2007.

Utskottet tillstyrker även att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om dels lån för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels lån för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr.

Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* på 60 578 000 kr.

Justitieombudsmännen övervakar att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen skall också verka för att brister i lagstiftningen avhjälps. Verksamheten regleras av föreskrifter i 12 kap. regeringsformen och 8 kap. riksdagsordningen samt av lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att ramanslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* skall uppgå till 60 578 000 kr för 2005. Det är en ökning med 836 000 kr jämfört med medelsanvisningen i statsbudgeten för 2004.

Ökningen är en följd av pris- och löneomräkning. Vid medelsberäkningen har utgångspunkten varit att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden, bl.a. avseende ärendemängden, inte kommer att inträffa.

Ombudsmännens tillsyn bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar som ombudsmännen finner påkallade. Klagomålsprövningen, inspektionsverksamheten och den övriga initiativverksamheten samt den internationella verksamheten kan, enligt propositionen, ses som olika verksamhetsgrenar hos Riksdagens ombudsmän.

I propositionen redogörs för de mål som har satts upp för respektive verksamhetsgren. För 2003 är bedömningen att uppgifterna enligt instruktionen har kunnat fullgöras med bibehållen hög kvalitet i ärendehandläggningen och i inspektionsverksamheten. Verksamhetsmålen har dock inte uppnåtts vad gäller inspektionsverksamhetens omfattning, som enligt målet för inspektionsverksamheten skulle öka, och ärendebalansens storlek, som enligt målet för klagomålshanteringen skulle minska.

Riksrevisionen har enligt propositionen inte haft några invändningar avseende Justitieombudsmannens årsredovisning för räkenskapsåret 2003.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag.

Kungliga hov- och slottsstaten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* på 96 162 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion om att Kungliga hov- och slottsstaten skall granskas med avseende på ledningens förvaltning.

Kungl. Hovstaterna är den officiella beteckningen på den organisation (i dagligt tal kallad hovet) som har till uppgift att bistå statschefen och Kungl. Huset i deras officiella plikter. H.M. Konungens råd för Hovstaterna leds av Konungen och har till uppgift att lägga fast principerna för den långsiktiga verksamheten samt att vara ett forum för frågor som kräver Konungens personliga synpunkter och beslut. Riksmarskalken leder Hovstaterna och är inför Konungen ansvarig för hela organisationens verksamhet.

I budgetsammanhang delas Hovstaterna in i Kungliga hovstaten och Kungliga slottsstaten. Hovstaten består bl.a. av Riksmarskalkämbetet, H.M. Konungens Hovmarskalksämbe och H.M. Konungens Hovstall. Slottsstaten består av Husgerådskammaren och Ståthållarämbetet (slottsförvaltningarna).

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* skall uppgå till 96 162 000 kr. Det är en ökning med 1 588 000 kr jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för innevarande år.

Vid beräkningen av anslaget har medel tillförts motsvarande de avgifter som Kungliga hov- och slottsstaten beräknas erlägga till Riksrevisionen samt kompensation för att Riksgäldskontorets årliga betalning av ränta på Karl XIII:s hemgiftskapital skall upphöra enligt riksdagens beslut i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition. Vidare har anslaget tillförts 1 288 000 kr till följd av pris- och löneomräkning.

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren, dvs. Slottsstaten. Anslaget fördelas så att 51 % tillförs hovstaten medan 49 % tilldelas Slottsstaten. Fördelningen grundar sig på deras faktiska kostnader 1996. Kostnadsfördelningsnyckeln skall gälla långsiktigt och inte rubbas av smärre förändringar i organisation eller verkligt kostnadsutfall. I propositionen anförs att det hittills inte har inträffat några förändringar som gjort det motiverat att komma överens om en annan fördelning.

Enligt propositionen ger verksamhetsberättelsen för 2003 en bra överblick över de aktiviteter och åtgärder som har vidtagits för anslagsmedlen. Den visar bl.a. att den kungliga familjens program har varit fortsatt omfattande. Verksamhetsberättelsen visar också att aktiviteterna inom Slottsstaten har varit höga. Ståthållarämbetet har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra vård och underhåll av parkerna. Det har även successivt övertagit ansvaret för drift, övervakning och underhåll av säkerhetssystemen på Stockholms slott från Statens fastighetsverk, men enligt verksamhetsberättelsen måste ytterligare åtgärder vidtas för att förbättra den yttre säkerheten. Husgerådskammaren har svarat för förvaltning, underhåll och vård av de kungliga slottens konstverk, möbler och andra inventarier. Husgerådskammaren har också producerat och visat fyra utställningar under året. Tillsammans med Ståthållarämbetet har Husgerådskammaren svarat för en omfattande visningsverksamhet.

Vad gäller riksdagens tillkännagivande till regeringen om att det vore önskvärt med en större öppenhet och insyn än vad som nu är fallet i fråga om den verksamhet som i dag bedrivs inom ramen för anslaget till Hovstaten (bet. 2003/04:KU9, rskr. 2003/04:148) anför regeringen att frågan för närvarande bereds inom Regeringskansliet, bl.a. genom diskussioner med Riksmarskalksämberet.

Riksrevisionen har avgivit revisionsberättelse med invändning avseende Kungliga slottsstatens årsredovisning 2003.¹ Riksrevisionen har enligt propositionen anfört att Kungliga slottsstaten inte har företett dokumentation som visar att den schablonmässiga kostnadsfördelningsmodell som tillämpas ger en rättvisande bild av verksamhetens kostnader.

Regeringen anser med beaktande av den överenskommelse som träffades 1996 att det inte finns anledning att vidta någon särskild åtgärd med anledning av Riksrevisionens uttalande.

Motionen

I motion 2004/05:K317 av Olle Sandahl och Torsten Lindström (kd) föreslås att Kungliga hov- och slottsstaten skall kunna granskas av Riksrevisionen även med avseende på om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut (yrkande 1). Motionärerna menar att det är olämpligt att viss verksamhet skall vara undandragen den granskning och tillika stöd som en revision innebär.

Gällande regler

Enligt 2–3 §§ lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. får Riksrevisionen bl.a. granska den verksamhet som bedrivs av Kungliga slottsstaten och Kungliga Djurgårdens förvaltning. Granskningen skall, med

¹ Den verksamhet som Hovstaten bedriver omfattas inte av Riksrevisionens granskning enligt lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

de begränsningar som följer av att någon resultatredovisning inte behöver lämnas, kunna ske både som årlig revision och effektivitetsrevision (prop. 2001/02:190 s. 73–75, bet. 2002/03:KU12, rskr. 2002/03:22).

I 4 § anges effektivitetsrevisionens inriktning och i 5 § den årliga revisionens inriktning. Enligt den sistnämnda paragrafen har den årliga revisionen till syfte att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. Granskningen av Kungliga slotsstatens och Kungliga Djurgårdens förvaltning skall dock inte omfattas huruvida ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut; samma undantag gäller för granskningen av årsredovisningen för staten och Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning avseende anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slotsstaten*.

När det gäller frågan om granskning av Kungliga hov- och slotsstaten konstaterar utskottet följande. Kungliga slotsstatens och Kungliga Djurgårdens förvaltning omfattas redan av reglerna om Riksrevisionens effektivitetsrevision samt årliga revision, dock inte med avseende på ledningens förvaltning. Utskottet och riksdagen tog så sent som våren 2002 ställning för denna ordning (bet. 2002/03:KU12, rskr. 2002/03:22). På grund härav och med hänsyn till att frågan om större öppenhet och insyn när det gäller anslaget till hovstaten redan bereds inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motion 2004/05:K317 (kd) yrkande 1.

Regeringskansliet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* på 5 436 198 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår fyra motioner där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp. Utskottet avstyrker ytterligare två motionsyrkanden med hänvisning till den föreslagna medelsanvisningen. Vidare avstyrker utskottet med hänvisning till tidigare ställningstagande ett motionsyrkande om demokratikonvent. Utskottet föreslår också att riksdagen avslår motioner om inrättande av ett samordningskansli i Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer m.m., inrättande av en enhet för främjande av övergång till demokrati i Sveriges samarbetsländer samt vissa andra frågor om utrikesförvaltningens organisation. Slutligen föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion om ekonomisk ersättning till medföljande till UD-anställda i utrikes-tjänst samt två motioner om Sveriges representation utomlands. Jämför reservationerna 5 (c), 6 (fp) och 7 (kd).

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen, de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Bakgrund

Ärenden om Sveriges representation i utlandet hör sedan 2001 till utgiftsområde 1 och bereds således av konstitutionsutskottet. Utskottet har framhållit det som angeläget att utrikesfrågorna i största möjliga utsträckning ges en sammanhållen behandling och att, i den mån det behövs, det kommer att bereda utrikesutskottet tillfälle till yttrande vid beredning av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen (bet. 2000/01:KU23).

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* skall uppgå till 5 436 198 000 kr för 2005. Det är en minskning med 24 334 000 kr jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för innevarande år.

Till grund för minskningen ligger främst att förändringen av den svenska kronan medfört valutakursvinster för utrikesrepresentationen. I anslagsberäkningen ingår bl.a. även ett antal överföringar från andra anslag samt pris- och löneomräkning.

I propositionen redovisas vissa resultat för Regeringskansliet under 2003. Vid utgången av 2003 har Regeringskansliet, inklusive kommittéer, totalt 4 525 personer tjänstgörande. Av dessa var ca 3 % anställda på det s.k. politikeravtalet. Antalet regeringsärenden uppgick till 7 934 stycken, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Antalet betänkanden, interpellationssvar och kommittédirektiv har dock ökat.

I propositionen anförs att Regeringskansliet under den senaste tioårsperioden genomgått stora förändringar vad gäller både verksamhet och organisation. Den största förändringen under denna period är den ökade internationaliseringen och då främst Sveriges medlemskap i EU. Samtliga departement företräder Sverige i EU inom sina respektive områden och medverkar i arbetet med ny lagstiftning, standardisering m.m. EU-medlemskapet i allmänhet påverkar också i hög grad det dagliga arbetet i Regeringskansliet. Inom EU är Sverige representerat i ca 250 arbetsgrupper. En satsning kommer enligt propositionen att göras under perioden 2004–2006 på att stärka utrikesrepresentationen. Satsningen är ett led i regeringens tillväxtpolitik och syftar till att ytterligare förbättra utrikesrepresentationens kapacitet att bedriva Sverigefrämjande och fördjupat EU-samarbete.

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för Regeringskansliet. Inom ramen för sin effektivitetsrevision har Riksrevisionen lämnat två rapporter som berör Regeringskansliet som myndighet: Förändringar inom kommittéväsendet (RIR 2004:2) och Bistånd via ambassader (RIR 2004:10).

I propositionen anför regeringen att Regeringskansliet i oktober 2003 har tillsatt en särskild arbetsgrupp med uppgift att se över vissa frågor med anknytning till kommittéarbetet. Riksrevisionens rapport Förändringar inom kommittéväsendet har överlämnats till arbetsgruppen för att ingå i det fortsatta arbetet.

I Riksrevisionens rapport om Bistånd via ambassader redovisas synpunkter och lämnas rekommendationer i förvaltningsrättsliga och administrativa frågor. Riksrevisionen anser bl.a. att det administrativa samarbetet mellan Utrikesdepartementet och Sida på de s.k. integrerade utlandsmyndigheterna bör regleras i andra former än avtal, t.ex. regeringsbeslut. Vid delegering av biståndsmedel till de integrerade utlandsmyndigheterna bör det, enligt Riksrevisionen, ske direkt till beskickningschefen. Enligt propositionen har Utrikesdepartementet och Sida gemensamt gjort en utredning och presenterat förslag till åtgärder för att fullfölja den administrativa integrationen vid utlandsmyndigheter där Utrikesdepartementet och Sida är verksamma. Förslagen motsvarar i viktiga avseenden de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderar i sin rapport. Utrikesförvaltningen och Sida har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen och ställer sig i allt väsentligt bakom dem. Beredningen av frågan om det administrativa samarbetet mellan Utrikesdepartementet och Sida kommer enligt propositionen att avslutas under hösten.

Motionerna

Anslaget

I motion 2004/05:K404 av Göran Lennmarker m.fl. (m) föreslås en minskning av anslaget till Regeringskansliet med 665 000 000 kr (yrkande 1 i denna del). I motionen framförs att Regeringskansliet har expanderat de senaste åren, i synnerhet när det gäller de politiskt relaterade befattningarna, och att det finns skäl att hålla tillbaka expansionen. Expansionen har förstärkts av att samarbetspartierna Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har egna kanslier inom Regeringskansliet. Enligt motionärerna är det principiellt fel att sakkunniga från samarbetspartierna anställs i Regeringskansliet för att bereda regeringens beslut samtidigt som samma partier i riksdagen definierar sig som opposition och därför erhåller dubbelt så stort grundbelopp som ett regeringsparti. Motionärerna förordar också vissa omfördelningar inom anslaget. Utrikesförvaltningen bör tillföras 65 000 000 kr. Enligt motionärerna fordrar ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också ökad svensk diplomatisk närvaro i utomeuropeiska länder.

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del att anslaget till Regeringskansliet minskar med 200 000 000 kr. Enligt motionen anser Folkpartiet att Regeringskansliet har vuxit sig alltför stort. Motionärerna menar kostnaderna under senare år har vuxit oproportionerligt mycket i förhållande till flera mätbara indikatorer på arbetsbelastning och att det bör finnas utrymme för effektiviseringar.

I motion 2004/05:K424 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås en minskning av Regeringskansliets anslag med 825 000 000 kr (yrkande 3 i denna del). Enligt motionärernas mening är det viktigt att kunna redovisa produktivitet och resultat i förhållande till de belopp som anvisas, men det har inte skett på ett tillfredsställande sätt för Regeringskansliet. Motionärerna hänvisar till ett utlåtande från Statsvetenskapliga institutionen vid Aarhus universitet, enligt vilket Regeringskansliets bemanning verkar vara omfattande. Utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet kan mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan ytterligare resurser, och den utvecklade informationstekniken borde leda till tidsbesparingar i de administrativa rutinerna.

I motion 2004/05:K437 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) föreslås att riksdagen anvisar 880 000 000 kr mindre till Regeringskansliet än regeringens förslag (yrkande 3). Motionärerna anför att regeringen fortsätter att ligga på en orimligt hög nivå när det gäller Regeringskansliets anslag, trots att Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, vilket medförde extrakostnader som riksdagen beviljade, sedan lång tid är förbi. Vidare borde reformen som innebar att Regeringskansliet blev en myndighet ge minskade kostnader genom rationaliseringar under de kommande åren. I motionen föreslås även

att 20 000 000 kr av anslaget till Regeringskansliet bör användas för genomförandet av ett demokratikonvent (yrkande 4). Konventet skall vara öppet för såväl det civila samhället, marknaden som den offentliga sektorn och samla representanter från kommuner, landsting, regioner och riksdagen. De närmare formerna för konventet bör övervägas i särskild ordning, och det bör ges ett inledande uppdrag i att skapa en arena för öppen debatt kring förslaget till ett nytt fördrag för EU.

Samordningskansli inom Statsrådsberedningen

I motion 2004/05:So515 av Cecilia Wikström (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att inrätta ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer och att garantera brottsoffrens rätt till hjälp och stöd (yrkande 2).

Vissa frågor rörande utrikesförvaltningen

I motion 2004/05:K441 av Åsa Lindestam (s) föreslås att skillnaden mellan lönen till den som tjänstgör utomlands och ersättningen till dennes medföljande bör jämnas ut. I motionen anförts bl.a. att den ersättning som betalas ut i dag är låg och att den i regel är en kvinnofälla.

I motion 2004/05:U226 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 8 framhålls utrikespolitikens viktiga roll vid främjandet av demokratiseringsprocesser i olika delar av världen. Motionärerna anser att den svenska politiken i dessa sammanhang länge saknat fokus och tydliga målbeskrivningar. UD borde inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i Sveriges samarbetsländer, i första hand biståndsländerna, anser motionärerna.

I ett liknande yrkande i motion 2004/05:U325 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) framhålls att en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter bör inrättas (yrkande 2). Detta skulle enligt motionärerna möjliggöra en sammanhållen utrikespolitik som gynnar respekten för mänskliga rättigheter i alla olika politikområden som har en internationell dimension. Motionärerna anser även att regeringen bör utreda förutsättningarna för att utse MR-attachéer vid viktiga och strategiskt utvalda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt att följa utvecklingen kring de mänskliga rättigheterna (yrkande 4). I motionen anförts även att miljöattachéer på samma sätt bör utses vid lämpliga ambassader, i regioner där miljöförstörelsen är extremt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljösäkerhet (yrkande 5).

I samma motion anför motionärerna att det ibland, i arbetet med att främja svenska handels- och exportintressen, sker ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader och olika handelskammare och exportråd. I syfte att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik bör regeringen se över möjligheterna att bättre integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen (yrkande 6).

Motionärerna vill också att möjligheterna att upprätta flera samlokaliserade ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och övriga medlemsländer inom EU skall utredas (yrkande 7). De menar även att med det ökade samarbetet inom diplomatin som nu växer fram inom EU, med diskussioner om kommissionens kapacitet och resurser som diplomatisk aktör utanför Europa, skulle Sverige på sikt kunna dra nytta av EU:s rapportering och få möjlighet att utnyttja EU-kontor i länder där svensk representation saknas i dag (yrkande 8).

I motion 2004/05:U305 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m) yrkande 14 anføres att Sverige åter bör öppna en ambassad i Beirut. Motionärerna anser att det tidigare fria och självständiga Libanon i realiteten utgör ett syriskt lydrike sedan Syriens de facto-ockupation 1976. Med en aktiv politik, från EU och Sverige, och ett klart stöd till FN:s resolution 1559, vill motionärerna att Syrien skall förmås dra tillbaka sina styrkor från Libanon. I motionen understryks att ett första steg för att Sverige skall kunna spela en mer aktiv roll borde vara att åter öppna en ambassad i Beirut.

I motion 2004/05:U232 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 4 anføres att ett svenskt konsulat bör upprättas i södra Kurdistan (Region Kurdistan i Irak). Enligt motionären skulle detta vara ett sätt för Sverige att stödja det lokala självstyret i området och stärka kontaktytorna mellan Sverige och de kurdiska områdena. Vidare framhålls i motionen att ett svenskt konsulat skulle ge möjlighet att dra nytta av den kunskap som många svenska kurdar besitter, bl.a. för att uppnå ökad handel mellan Sverige och södra Kurdistan.

Bakgrund

Utgiftsutveckling för Regeringskansliet

I den efterföljande tabellen redovisas utgiftsutvecklingen 1999–2003 samt utgiftsprognos för 2004 för Regeringskansliet inklusive utrikesförvaltningen.

Regeringskansliets, inklusive utrikesförvaltningen, utgifter 1999–2004

Miljoner kronor

Budgetår	Utfall ¹
1999	4 238
2000	4 563
2001	5 108
2002	4 803
2003	5 033
2004	5 310

¹ Utfall som redovisas i budgetpropositionen året efter det aktuella budgetåret. För 2004 redovisas utgiftsprognosen enligt proposition 2004/05:1 utg.omr. 1 avsnitt 6.2.

Som framgår ökade utgifterna kraftigt i samband med Sveriges ordförandeskap i EU. För åren 2000 och 2001 beviljade riksdagen Regeringskansliet 835 000 000 kr extra i förvaltningsanslag för att förbereda och genomföra

Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd. Första året efter ordförandeskapet minskade utgifterna med drygt 300 000 000 kr. Därefter har utgifterna ökat.

Utveckling av antalet anställda i Regeringskansliet

Konstitutionsutskottet uppmärksammar årligen i sin granskning antalet tjänstgörande i Regeringskansliet och hur många av dessa som är politiskt tillsatta. I budgetpropositionen för 2005 redovisar även regeringen hur antalet tjänstgörande i Regeringskansliet har utvecklats under de senaste åren och hur många av de tjänstgörande som varit anställda på det s.k. politikeravtalet. I den efterföljande tabellen redovisas utvecklingen mellan 1999 och 2003.

Utvecklingen av antalet anställda i Regeringskansliet 1999–2003

År	Antal tjänstgörande	varav anställda på politikeravtalet
1999	4 220	126
2000	4 472	159
2001	4 333	142
2002	4 446	135
2003	4 525	136

Källa: Proposition 2004/05:1 utg.omr. 1 avsnitt 6.4.2. I tabellen ingår även anställda i kommittéväsendet.

Jämfört med 1999 ökade antalet anställda under 2000 med drygt 250 till 4 472 anställda. Under 2001 minskade antalet något. Därefter har antalet ökat och vid utgången av 2003 var totalt 4 525 personer anställda i Regeringskansliet. Andelen tjänstgörande som är anställda på det s.k. politikeravtalet har under perioden varierat mellan 3,0 och 3,5 %. Högst var antalet anställda på politikeravtalet under 2000. Därefter har antalet minskat.

Tidigare behandling

Hösten 2003 behandlade utskottet ett motionsyrkande (fp) om att inrätta ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer m.m. (bet. 2003/04:KU1). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att det rörde en fråga som det inte ankommer på riksdagen att besluta om.

Hösten 2004 behandlade utskottet en motion (c) om ett svenskt demokratikonvent som ett led i översynen av regeringsformen (bet. 2003/04:KU9). Utskottet menade att en samlad översyn av regeringsformen torde gagnas av att arbetet sker under stor öppenhet och med biträde av en författningspolitisk diskussion i hela det svenska samhället. Utskottet var dock inte berett att förorda att ett särskilt konvent skall sammankallas. Motionen avstyrktes.

Utrikesutskottets yttrande

När det gäller *anslagsrelaterade frågor* anför utrikesutskottet bl.a. följande. Vid kabinetssekreterarens senaste föredragning om utrikesförvaltningen, i utrikesutskottet, konstaterades bl.a. att den satsning som nu görs under en treårsperiod för att stärka utrikesrepresentationen som ett uttalat syfte har att bättre kunna främja svenska intressen utomlands och därigenom tillväxten i Sverige samt att förbättra förutsättningarna för Sveriges deltagande i EU-samarbetet. Utrikesutskottet har erfarit att satsningen skall ske genom en omfördelning av resurser mellan Regeringskansliet i Stockholm och utlandsorganisationen utan att den totala personalstyrkan ökas.

Utrikesutskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet framhållit de problem som är förknippade med att det ur propositionen inte går att utläsa vilka resurser inom anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* som är avsedda att ställas till utrikesförvaltningens förfogande. Vid den ovan nämnda föredragningen belystes dessa svårigheter, vilka väsentligen får anses vara av strukturell karaktär. Enligt utrikesutskottets mening bör man inför nästa års budgetarbete närmare studera vilka möjligheter till lösning som skulle kunna stå till buds. På grundval av lämnade uppgifter är det dock utrikesutskottets uppfattning att utrikesförvaltningen kommer att få en resurstilldelning som säkerställer att ålagda uppgifter kan lösas.

Den i motion K404 (m) föreslagna ökningen kan därför ej tillstyrkas, varför utrikesutskottet menar att motionen bör avstyrkas. Utrikesutskottet menar mot bakgrund av det anförda att propositionen i här aktuell del bör tillstyrkas.

I fråga om *utrikesförvaltningens organisation* konstaterar utrikesutskottet att samtliga svenska utlandsmyndigheter redan i dag bevakar såväl MR- som miljöfrågor och att rapporteringen härom är omfattande och mångfasetterad. Utrikesutskottet har i övrigt inga synpunkter på Regeringskansliets organisation och menar att riksdagen bör avhålla sig från att göra formella uttalanden om denna och om ansvarsfördelningen inom regeringen.

Utrikesutskottet har vidare erfarit att frågan om förbättrade möjligheter att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen ingår i regeringens satsning på den förstärkning av utrikesrepresentationen som sker under en treårsperiod 2004–2006.

I förra årets yttrande till konstitutionsutskottet (2003/04:UU1y) konstaterade utrikesutskottet att EU-medlemskapet redan har inneburit ett ökat samarbete mellan medlemsländernas ambassader i stationeringsländerna med regelbundna möten och utbyte av information och i vissa fall även konkret samarbete vad gäller rapportering. Utrikesutskottet menade att detta är något som den svenska utrikesförvaltningen har stor nytta av, i synnerhet i stater där den svenska utlandsmyndigheten har få utsända. Vidare framhöll utrikesutskottet att ökat samarbete också kan underlättas genom samlokalisering och att man erfarit att det är en fråga som återkommande diskuteras inom ramen för EU-samarbetet. Med detta fortlöpande samråd såg utrikesutskottet inget behov av en utredning i frågan.

Utrikesutskottet finner att diskussionen om en s.k. gemensam utrikes-tjänst inom ramen för EU-samarbetet har intensifierats ytterligare under det gångna året. I första hand gäller det konsulära frågor, där stora administrativa vinster bör kunna göras, men diskussionen gäller också en bredare samordning av unionens internationella aktiviteter. Vikten av en noggrann gränsdragning mellan de nationella utrikesförvaltningarnas roll och en framtida gemensam utrikes-tjänst för EU har framhållits i detta sammanhang. En första förutsättning för ett närmare samarbete är dock att den nya konstitutionen, EU:s grundlag, godkänns av medlemsländerna och träder i kraft.

Med vad som ovan anförts anser utrikesutskottet att motionerna 2004/05:U226 (fp) yrkande 8 och 2004/05:U325 (kd) yrkandena 2, 4–8 bör avslås.

Vad gäller *ekonomisk ersättning till medföljande* till UD-anställda i utrikes-tjänst anför utrikesutskottet att det har följt frågan under en längre tid. Utrikesutskottet har upprepade gånger konstaterat att de medföljandes situation är problematisk ur flera perspektiv och att ansträngningar bör göras för att skapa möjligheter att förbättra villkoren. Med syftet att göra en samlad översyn av arbetsvillkor och ersättningssystem under utlandsstationering för utsända från utrikesförvaltningen, biståndsverksamheten inom Sida samt för vissa attachéer tillsatte regeringen en utredning i november 2002. I februari 2004 överlämnade utredningen betänkandet Utlandstjänstens villkor – Arbetsvillkor, ersättningssystem och skatteregler för statligt anställda under utlandsstationering (SOU 2004:24) till utrikesministern. För närvarande förbereds en lagrådsremiss och regeringen väntas lägga fram en proposition om ett nytt moderniserat ersättningssystem under våren 2005. Behandlingen i riksdagen beräknas därefter ske under hösten 2005. Avsikten är att UD skall få ett nytt regelverk för dessa frågor i januari 2007.

Med anledning av den översyn av utlandstjänstens villkor, och därigenom av medföljandefrågan, som för närvarande sker anser utrikesutskottet att motion 2004/05:K441 (s) kan avstyrkas.

Beträffande *Sveriges representation utomlands* uppger utrikesutskottet att frågan om att åter öppna en ambassad i Beirut berördes vid dess samråd med kabinetssekreteraren nyligen. Utrikesutskottet konstaterar att en ny ambassad i Beirut ej finns med i regeringens planering. Däremot prioriteras för närvarande, i regionen, ett återöppnande av ambassaden i Bagdad, som också täcker det område som berörs i motion U232 yrkande 4.

I ett tidigare yttrande till konstitutionsutskottet om utrikesförvaltningen (2002/03:UU1y) anförde utrikesutskottet att det är regeringen som har att avgöra hur Sveriges utrikesrepresentation skall utformas inom ramen för de budgetmedel som riksdagen anslår, även om utrikesutskottet förordar att samråd sker i dessa frågor med utrikesutskottet. Utrikesutskottet konstaterade att regeringen under senare år fattat beslut både om att lägga ned ambassader i vissa stater och öppna nya ambassader i andra. Utrikesutskottet såg inte att det fanns anledning att genom anslagsvillkor knutna till budgetbeslutet närmare föreskriva i vilka stater Sverige skall vara representerat utomlands. Det var därför utrikesutskottets uppfattning att det inte

fanns anledning för riksdagen att genom ett tillkännagivande delge regeringen någon särskild ståndpunkt i denna fråga. I årets yttrande till konstitutionsutskottet har utrikesutskottet inte funnit anledning att ändra detta ställningstagande.

Med vad ovan anförts anser utrikesutskottet att motionerna 2004/05:U305 (m) yrkande 14 och 2004/05:U232 (fp) yrkande 4 bör avstyrkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* för 2005 skall uppgå till 5 436 198 000 kr. I enlighet härmed avstyrker utskottet motionerna 2004/05:K404 (m) yrkande 1 i denna del, 2004/05:K455 (fp) i denna del, 2004/05:K424 (kd) yrkande 3 i denna del och 2004/05:K437 (c) yrkande 3, i vilka det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp. Med hänvisning till denna medelsanvisning avstyrker utskottet även motion 2004/05:U325 (kd) yrkandena 4 och 5.

Utskottet delar utrikesutskottets bedömning att det vore önskvärt om det ur budgetpropositionen gick att utläsa vilka resurser inom anslaget som är avsedda att ställas till utrikesförvaltningens förfogande. Därför bör man, enligt utskottets mening, inför nästa års budgetarbete närmare studera vilka möjligheter till lösning som skulle kunna stå till buds.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i fråga om demokratikonvent och avstyrker motion 2004/05:K437 (c) yrkande 4.

När det gäller inrättandet av ett samordningskansli i Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer m.m. vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning, nämligen att det rör en fråga som det inte ankommer på riksdagen att besluta om. Således avstyrker utskottet motion 2004/05:So515 (fp) yrkande 2.

När det gäller frågan om inrättande av en enhet för främjande av övergång till demokrati i Sveriges samarbetsländer samt övriga frågor om utrikesförvaltningens organisation ställer sig utskottet bakom vad utrikesutskottet har anfört. Motionerna 2004/05:U226 (fp) yrkande 8 och 2004/05:U325 (kd) yrkandena 2 och 6–8 avstyrks.

Även beträffande frågan om ekonomisk ersättning till medföljande till UD-anställda i utrikestjänst instämmer utskottet i vad utrikesutskottet har anfört. Motion 2004/05:K441 (s) avstyrks.

Slutligen instämmer utskottet i vad utrikesutskottet har anfört om Sveriges representation utomlands. Motionerna 2004/05:U305 (m) yrkande 14 och 2004/05:U232 (fp) yrkande 4 avstyrks.

Stöd till politiska partier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:6 *Stöd till politiska partier* på 170 200 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* skall uppgå till 170 200 000 kr för 2005. Det är en ökning med 39 000 000 kr jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för innevarande år.

Till grund för ökningen ligger riksdagens beslut i våras om att höja partistödet med 25 000 000 kr i syfte att bl.a. tillgodose partiernas behov att stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273). Denna höjning föreslås nu bli permanent. Vidare föreslås överföringar från andra anslag.

Motionen

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del en neddragning av partistödet med 50 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att det är viktigt att också de politiska partierna visar ekonomisk återhållsamhet. Ett annat argument som anføres för neddragning av partistödet är ökningen av stödet till riksdagsledamöter i form av fler politiska sekreterare (se ovan).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* för 2005 skall uppgå till 170 200 000 kr och avstyrker motion 2004/05:K455 (fp) i denna del, i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Expertgruppen för EU-frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2005 anvisar ett anslag 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* på 12 903 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2006–2008. Utskottet föreslår även att riksdagen avslår en motion där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Myndigheten Expertgruppen för EU-frågor bildades 2002. Verksamheten regleras i förordningen (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor. Myndigheten har valt att arbeta under beteckningen Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps). Verksamheten syftar till att initiera och bedriva forskning, utvärdering och analys av EU:s politik inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik.

Propositionen

Anslaget

Regeringen föreslår att ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* skall uppgå till 12 903 000 kr för 2005. Det är en ökning med 2 610 000 kr jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten för 2004.

Ökningen är en följd av dels en överföring om 2 500 000 kr från anslaget 90:5 *Regeringskansliet* i syfte att stärka möjligheten för Expertgruppen för EU-frågor att ge forskningsbidrag till projekt och samtidigt behålla kvaliteten i den egna organisationen, dels pris- och löneomräkning.

Bemyndigandet

I propositionen föreslås även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under åren 2006–2008.

Som skäl anför regeringen att det inom forskningsverksamheten finns behov av projekt som kan pågå under längre tid än ett år.

Övrigt

I propositionen anför regeringen att Sieps skall fungera som ett oberoende forskningsinstitut, och deras främsta uppgift är att fungera som en länk mellan aktörer i beslutsprocessen och den akademiska världen. Detta skall

ske genom att Sieps tillhandahåller forsknings- och utredningsresultat som kan tjäna som beslutsunderlag för riksdag, regering, myndigheter samt EU:s institutioner. Inriktningen är tvärvetenskaplig.

Under 2003 har Sieps fortsatt sitt arbete med seminarier, publicering av rapporter och forskningsverksamhet. Bland annat har databasen Europa-forskning.se upprättats i samarbete med Nätverket för europarättsforskning i syfte att kartlägga svensk EU-relaterad forskning inom det juridiska, statsvetenskapliga och ekonomiska området.

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för Expertgruppen för EU-frågor.

Motionen

I motion 2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslås i denna del en neddragning av anslaget till Expertgruppen för EU-frågor med 6 000 000 kr. Motionärerna anför att expertgruppen successivt bör avvecklas. De anser att det är en form av politiskt styrd forskning som de ogillar. I stället bör anslagen till fri forskning under utgiftsområde 16 öka.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* skall uppgå till 12 903 000 kr för 2005 och avstyrker motion 2004/05:K455 (fp) i denna del, i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Utskottet tillstyrker även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2006–2008.

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2003

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagsstyrelsens skrivelse över riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2003 läggs till handlingarna.

Redogörelsen

I redogörelse 2003/04:RS2 lämnas en redovisning för riksdagsförvaltningens verksamhet under verksamhetsåret 2003. Där lämnas uppgifter om riksdagens personal och riksdagsförvaltningens organisation, resultatredovisning för riksdagsförvaltningen, samt redogörelse för riksdagsförvaltningens stöd till beslutsprocessen, stöd till riksdagens ledamöter och anställda, information till allmänheten och stöd till den internationella verksamheten.

Redogörelsen innehåller även finansiell information samt en bilaga med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen och riksdagsförvaltningen under 2003.

Av redogörelsen framgår att två händelser särskilt kom att prägla arbetet i beslutsprocessen under året; riksdagsvalet 2002 och arbetet med EU:s framtidsfrågor. Volymen i riksdagsarbetet minskade som vanligt efter ett val. Sett på sikt ökar dock volymen kontinuerligt. Därtill kommer kraven på mer av uppföljning och utvärdering och EU-frågor i riksdagsarbetet. Det internationella samarbetet kräver allt större utrymme och uppmärksamhet. Förvaltningen deltar aktivt i ett arbete med att få till stånd en bättre organisation och struktur i det interparlamentariska samarbetet i EU och eftersträvar en ökad samordning och uppföljning av det internationella arbetet även på hemmaplan. Allmänhetens efterfrågan på information ökade, främst på EU-området, som en följd av folkomröstningen om EMU. Över huvud taget märks ett ökat tryck utifrån på riksdagens elektroniska informationstjänster. I serviceenkäten till ledamöter och partikanslier får riksdagsförvaltningen ett högt betyg även om vissa brister påtalas. För första gången har vi också genomfört en attitydundersökning hos personalen. Riksdagsförvaltningen som arbetsgivare liksom trivseln får relativt sett höga betyg men undersökningen visar också att det återstår en del arbete med att i praktiken förverkliga den sammanhållna förvaltningsorganisation som genomförts.

En större omorganisation gjordes 2003 då de olika enheterna för informations- och kunskapsförsörjning sammanfördes i ett kansli, KIK, som ett nytt block i förvaltningen vid sidan om kammar- och utskottskanslierna och administrativa kontoret. En särskild grupp, PS-gruppen, har tillsatts för samordning och planering inom beslutsprocessen.

Kostnaden för riksdagsförvaltningens verksamhet, dvs. exklusive transferreringar, uppgick till ca 1 108 500 000 kr, vilket var en ökning med drygt 3 % jämfört med 2002. Verksamhetens intäkter ökade samtidigt med knappt 4 % till 1 045 000 000 kr. Verksamhetsutfallet för 2003 stannade därmed på ett underskott med ca 63 500 000 kr.

Sett till respektive verksamhetsgren – beslutsprocessen, service och förvaltning, information till allmänheten samt internationell verksamhet – uppgick kostnaderna för beslutsprocessen till 783 400 000 kr, för service och förvaltning till 177 200 000 kr, information till allmänheten till 93 600 000 kr och den internationella verksamheten till 54 300 000 kr. Jämfört med 2002 har kostnaderna för information till allmänheten samt den internationella verksamheten ökat medan kostnaderna för beslutsprocessen och service och förvaltning har minskat. Kostnadsökningarna beror till största delen på informationssatsningar i samband med folkomröstningen om euron samt ett ökat internationellt engagemang.

Sammantaget konstateras i redogörelsen att riksdagsförvaltningens verksamhet har uppnått uppställda mål. Riksdagsförvaltningens verksamhet har i allt väsentligt bedrivits i enlighet med kammarens planering och i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen.

Riksrevisionen har i sin revisionsberättelse för riksdagsförvaltningen inte haft några invändningar mot riksdagsförvaltningens årsredovisning för räkenskapsåret 2003.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelse 2003/04:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003 till handlingarna.

Övrigt

Statsrådets inkomstgaranti

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår två motioner om att statsrådets inkomstgarantisystem bör ändras. Jämför reservation 8 (mp).

Motionerna

I motion 2004/05:K221 av Torsten Lindström (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statsrådets pensioner. Motionären anför att det regelverk som styr de förtroendevaldas ekonomiska villkor bör vara rimligt och jämförbart med andra befattningshavares. Eftersom den som varit statsråd under sex års sammanhängande tid har rätt till inkomstgaranti kan, framhåller motionären, en ung person som snabbt gjort politisk karriär och tjänat regeringen i sex år under lång tid leva på skattebetalarnas bekostnad. Motionären menar att det självklart är rimligt att ett statsråd som avgått har rätt till avgångsvederlag, men de nuvarande reglerna är helt oacceptabla. Reglementet för statsrådets inkomstgarantier bör därför ändras, t.ex. efter den modell som gäller för riksdagsledamöter.

I motion 2004/05:K237 av Gustav Fridolin (mp) yrkande 5 anförs att det nuvarande inkomstgarantisystemet för statsråd är för generöst och bör göras om. Enligt motionären skulle ett nytt system bl.a. kunna vara att en inkomstgaranti med lämpliga avtrappningsregler utbetalas automatiskt under två år efter det att statsrådet entledigats.

Bakgrund

Gällande regler

Regler om inkomstgaranti för statsråden finns i förordningen (AgVFS 2003:1 B 1) om inkomstgaranti och tjänstepension för statsråd. Förordningen trädde i kraft den 1 april 2003 men skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2003. Enligt förordningen skall bl.a. pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera (PA 03) och anslutande bestämmelser samt förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning tillämpas för statsråd med de tillägg och undantag som anges i förordningen (2 §).

Det pensionsavtal som i dag gäller för statstjänstemän (PA 03) trädde i kraft den 1 januari 2003 och innebär en anpassning till reformeringen av det allmänna ålderspensionssystemet. Förordningen om inkomstgaranti och tjänstepension för statsråd utfärdades i anslutning till detta.

Enligt 3 § förordningen om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning har den som har haft en eller flera chefsanställningar oavbrutet i minst tolv år rätt till inkomstgaranti om han eller hon avgår vid anställningstidens utgång och då har fyllt 62 år. Även den som har fyllt 55 år när anställningstiden löper ut och anställningen inte blir förnyad av någon annan anledning än att han eller hon begär det har rätt till inkomstgaranti. Detta gäller under förutsättning att arbetstagaren har haft chefsanställning oavbrutet i minst sex år.

Statsråd har enligt 3 § förordningen om inkomstgaranti och tjänstepension rätt till inkomstgaranti om han eller hon har varit statsråd under sammanlagt minst sex år, alternativt har varit statsråd och har haft en eller flera sådana anställningar som avses i förordningen om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning under sammanlagt minst sex år i oavbruten följd. För hel inkomstgaranti krävs minst tolv år som statsråd eller motsvarande.

För rätt till hel inkomstgaranti krävs, enligt 8 § första stycket förordningen om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning, minst tolv år som statlig chef. Denna tidsgräns gäller även statsråd. Enligt 5 § tredje stycket betalas inkomstgaranti t.o.m. utgången av månaden före den månad då rätt till pension enligt PA 03 inträder eller, vid dödsfall, till och med utgången av den månad då dödsfallet inträffade. Pensionsåldern enligt PA 03 är 65 år.

Svar på skriftlig fråga

Den 28 juli 2004 anförde statsrådet Gunnar Lund i sitt svar på en fråga (fr. 2003/04:1434) att reglerna om statsrådets pensioner successivt anpassats till nya pensionsavtal och ändringar av reglerna om avgångsförmåner för generaldirektörer. Enligt Gunnar Lund uppfyller regelverket i dess nuvarande utformning det välmotiverade kravet att politiskt utnämnda befattningshavares och förtroendevaldas ekonomiska villkor bör vara rimliga och jämför-

bara med de villkor som gäller för motsvarande offentliganställda befattningshavare, och han anser att det för närvarande inte finns anledning att göra någon översyn av de nyligen tillkomna reglerna.

Utredningar

Våren 2004 överlämnade en särskild utredare promemorian Ersättningar och förmåner till statsråd m.m. (Ds 2004:27) till regeringen. I direktiven ingick att se över och lämna förslag om dels statsrådets ersättningar vid resor m.m., dels värderingen av förmåner som statsråden uppbär i samband med sina uppdrag. I utredningens uppdrag ingick inte att se över statsrådets månatliga arvode m.m. och inte heller avgångsersättning och pensionsförmåner.

I fråga om riksdagledamöters ekonomiska villkor har riksdagen tillsatt en kommitté, den s.k. Översynskommittén, med uppdrag att göra en översyn av lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen) och lämna förslag till en ny och moderniserad lag. Översynen skall också omfatta förslag till motsvarande ändringar i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet (företrädarlagen) i de delar där nationell ersättning utgår. I uppdraget ingår bl.a. också att lämna förslag till materiellt reviderade bestämmelser för ledamöternas egenpensionsförmåner, inkomstgarantier och efterlevandeförmåner med utgångspunkt i det nya pensionsavtalet för statligt anställda (PA 03).

Utskottets ställningstagande

Reglerna om bl.a. inkomstgaranti för statsråd har nyligen setts över. Enligt utskottets mening föreligger i nuläget inget behov av att göra en ny översyn. Motionerna 2004/05:K221 (kd) och 2004/05:K237 (mp) yrkande 5 avslås därför.

Användandet av statsflygplan

Motionen

I motion 2004/05:K207 av Rolf Gunnarsson (m) föreslås att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförs om regeringens rätt att använda statsflygplanen. Enligt motionären kan det sätt på vilket regeringen använder statsflygplanen leda till ökat politikerförakt och onödiga utgifter för skattebetalarna.

Bakgrund

Gällande bestämmelse

Sedan den 1 februari 2000 regleras statsflygets verksamhet i statsflygförordningen (1999:1354). Bland annat skall det enligt förordningen för varje flygning finnas en handling som visar bl.a. vem beställaren av flygningen

är, dagen för flygningen, destinationen, ändamålet med resan och vilken ersättning för flygtransportkostnader och upphandling som beställaren skall betala (9 §).

Några detaljerade regler rörande i vilken omfattning eller under vilka villkor i övrigt som statsflygplanen skall få användas finns inte i förordningen. Den utredning vars arbete låg till grund för regeringens beslut om statsflygförordningen, den s.k. Statsflygutredningen (SOU 1998:81), ansåg att några sådana regler inte borde uppställas, utan det borde föreligga avsevärd flexibilitet. Utredningen angav dock vissa riktlinjer motivedes. Beträffande statsråds resor till och från hemorten eller en semesterort ansåg utredningen att det till en början bör gälla att annat färd sätt än reguljärt flyg, annat allmänt kommunikationsmedel eller eget fordon får användas när säkerhetsskäl gör det påkallat. I övrigt kan användningen av statsflygplan t.ex. vara motiverat om ett statsråd befinner sig på semester och måste ändra uppgjorda semesterplaner för ett angeläget möte om andra färd sätt inte står till buds, medför stora tidsförluster eller andra olägenheter. Med hänsyn till statsrådets befogade intresse av att få leva ett så normalt familjeliv som möjligt syntes, enligt utredningen, en förhållandevis generös bedömning motiverad. Utredningen framhöll att det ytterst blir en omdömesfråga för statsrådets del. Den erinrade om att regeringen och de enskilda statsråden är underkastade det konstitutionella ansvar som följer av regeringsformen samt att reseräkningar och liknande är offentliga handlingar. Därtill kom att räkenskaperna inom Regeringskansliet granskas av utomstående revisorer. Utredningen ansåg också att ett formulär borde skapas där beställarna för in de viktigaste uppgifterna om resan – ändamål, medföljande tjänstemän och tidsschema. Därmed skulle bl.a. vinnas fördelen att insynen i verksamheten underlättas och att den utan alltför stor möda utvärderas från tid till annan.

Tidigare behandling

Utskottet har under senare år vid olika tillfällen granskat statsrådets tjänsteresor och bruk av statsflygplanen m.m. (bet. 1998/99:KU25 s. 127 f. och 2003/04:KU20 s. 182 f.). I inget fall av dessa har granskningen föranlett kritik från utskottets sida.

Våren 2004 behandlade utskottet en motion om nya riktlinjer om betalningsansvar för användandet av statsflygplanen (bet. 2003/04:KU11 s. 26 f.). Enligt utskottets mening förelåg inget behov av nya riktlinjer. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att statsråden använder statsflygplanen på ett omdömesgillt sätt. Utskottets granskningar har heller inte föranlett kritik mot användandet av statsflygplanen. Motion 2004/05:K207 (m) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Demokratipolitiken, punkt 1 (c) av Kerstin Lundgren (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2004/05:K323 yrkande 1 och 2004/05:K437 yrkande 2.

Ställningstagande

Centerpartiet eftersträvar en demokrati byggd underifrån. ”Gräsrotsdemokratin” som utövas i det civila samhället är en naturlig bas för hela den svenska demokratin. Den svenska demokratin måste förnyas genom att bygga samhället underifrån och upp, där varje politisk nivå hämtar sitt mandat från underliggande nivåer. Detta är ett dramatiskt annorlunda synsätt än det uppifrån-och-ned-perspektiv som präglar dagens samhälle. Demokratipolitiken bör präglas av ett deltagardemokratiskt förhållningssätt och en ambition att öka de direktdemokratiska inslagen.

Vad som nu anförts bör med bifall till motionerna 2004/05:K323 yrkande 1 och 2004/05:K437 yrkande 2 ges regeringen till känna.

2. Mål för politikområdet Demokrati, punkt 2 (kd) av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2004/05:K424 yrkande 1.

Ställningstagande

Demokrati som beslutsmetod garanterar i sig inte att människovärdet och mänskliga fri- och rättigheter respekteras. Med demokrati som statsform och politisk metod följer yttrandefrihet och alla medborgares lika inflytande, men med majoritetsbeslut kan också en minoritet förtryckas och fri- och

rättigheter förtrampas. Därför behöver alla samhällen en gemensam värdegrund. Jag anser att de värden, rättigheter och skyldigheter, som inspirerats och förts vidare av den kristna traditionen, är oundgängliga som grund.

Den moraliska grunden för demokratin formas i de sociala sammanhang som utgör ett samhälle. Givetvis är hemmet och familjen, skolan, kyrkor, föreningar, organisationer och folkrörelser av största betydelse. En demokratisk stat är beroende av att det finns ett värdevitalt samhälle med levande och medvetandegjorda moraluppfattningar hos enskilda och grupper samt att de moraluppfattningar som där finns ger grund och stöd för demokratin.

Det är av största vikt att uppmuntra och förstärka medborgarnas eget demokratiska ansvarstagande. Denna känsla för det gemensamma samhället bör bygga på vissa medborgerliga karaktärssegenskaper. De dygder som jag vill lyfta fram som betydelsefulla för medborgarandan går tillbaka till den klassiska och den kristna kulturen i västerlandet. Det handlar om de klassiska fyra kardinaldygderna rättvisa, måttfullhet, mod och praktisk klokskap.

I regeringens mål för politikområdet Demokrati heter det att ”folkstyrelsen skall värnas och fördjupas”. Min bedömning är att målformuleringen visserligen täcker en del av det önskvärda i ett demokratimål, men är otillräckligt för att t.ex. peka på värdegrundens enorma betydelse just för demokratiutvecklingen. Jag anser att regeringen bör få i uppdrag att fördjupa denna målformulering och återkomma till riksdagen i frågan. Med bifall till motion 2004/05:K424 yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

3. Taltidningar i DAISY-format, punkt 7 (fp)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om taltidningar i DAISY-format. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K349 och 2004/05:So397 yrkande 10.

Ställningstagande

För 20 år sedan beslutade riksdagen om införande av ett ekonomiskt stöd till dagstidningar för att de skulle kunna göras tillgängliga för synskadade. Reformen har varit viktig genom att den öppnat möjligheten för synskadade att kunna läsa dagstidningar och därmed också ge synskadade tillgång till den samhällsdebatt som är grundläggande för vår demokrati.

Den teknik som i dag används för att läsa taltidningar skiljer sig från den teknik som används för att läsa talböcker. Vi anser att detta skapar besvär för användarna eftersom de måste ha olika apparater sin bostad för att kunna

läsa olika slag av text. Taltidningsnämnden bör därför medverka till att samma teknik skall kunna användas för läsning av taltidningar som för läsning av talböcker. Med bifall till motionerna 2004/05:K349 och 2004/05:So397 yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

4. Avveckling av presstödet m.m., punkt 8 (m)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avveckling av presstödet m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K227 yrkande 18 och 2004/05:K404 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Enligt vår mening grundas regeringens inställning till presstödet på en överdriven tilltro till stödets positiva effekter för mångfalden, det fria ordet och den fria opinionsbildningen. Det stora antalet tidningsnedläggningar och hittills gjorda erfarenheter visar att presstödet till stor del använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för att främja nödvändiga rationaliseringsåtgärder. Den önskvärda effekten av presstödet hade varit att det använts till att göra tidningarna mindre beroende av statligt stöd, men i stället har tidningarna anpassat sig efter stödet och blivit permanent beroende av presstödet.

Vi anser därför att presstödet bör avvecklas. Avvecklingen bör ske i två etapper med början 2005. När presstödet har avvecklats kommer Presstödsnämnden inte längre att ha någon uppgift att fylla, varför även den kan avvecklas. För att underlätta avvecklingen av presstödet bör reklamskatten avskaffas och en neutral tidningsmoms införas. Vårt förslag att avskaffa presstödet påverkar inte stödet till radio- och kassettidningar. De uppgifter som rör fördelning av detta stöd bör överföras från Taltidningsnämnden till Kammarkollegiet.

Vad som nu anförts bör med bifall till motionerna 2004/05:K227 yrkande 18 och 2004/05:K404 yrkandena 2 och 3 ges regeringen till känna.

5. Demokratikonvent, punkt 11 (c)

av Kerstin Lundgren (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om demokratikonvent. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K437 yrkande 4.

Ställningstagande

I regeringsformen slås fast att all offentlig makt utgår från folket. I samband med genomförandet av den översyn av regeringsformen som nyligen beslutats borde enligt min mening hela Sverige bjudas in att delta i ett demokratikonvent. De närmare formerna för hur ett sådant konvent skall arbeta och vilken sammansättning det skall ha bör övervägas i särskild ordning. Konventet bör dock vara öppet för såväl det civila samhället, marknaden som den offentliga sektorn och det bör samla representanter från både kommuner, landsting, regioner och riksdagen. Ett inledande uppdrag bör vara att skapa en arena för öppen debatt kring förslaget till nytt fördrag för EU. Detta bör, med bifall till motion 2004/05:K437 yrkande 4, riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Enhet för främjande av övergång till demokrati, punkt 13 (fp)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om främjande av övergång till demokrati. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:U226 yrkande 8.

Ställningstagande

Sedan 1990-talet har signumet för Tjeckiens utrikespolitik varit att främja demokratiseringsprocesser i olika delar av världen. Målet har hela tiden varit att tydligt främja radikala förändringar av de rådande statskicken för att etablera demokratiska system som garanterar mänskliga rättigheter. Detta har man gjort genom öppet och tydligt stöd till människorättsaktivister och oberoende medier bl.a.

Sedan den 1 juli 2004 har man inom det tjeckiska utrikesdepartementet bildat en ”Unit for promotion of transitions” som ska koordinera Tjeckiens egen utrikespolitik, arbetet inom EU-institutionerna och FN och stödet till icke-statliga organisationer så att politiken inte skall förlora fokus utan ständigt ha främjandet av övergång till demokrati för ögonen. Arbetet skall rikta sig mot såväl länder som redan har inlett en förändringsprocess som till länder där man inte ser några framsteg. I början kommer arbetet att koncentrera sig till Burma, Kuba och Vitryssland.

Den svenska politiken gentemot dessa länder, som gentemot många andra diktaturer, har länge saknat fokus och tydliga målbeskrivningar. Biståndet har inte använts i den utsträckning det varit möjligt för att främja demokratiserande organisationer. Målet om fattidomsbekämpning har aldrig fått en fungerande definition, och trots miljardbelopp och decennier av svenskt stöd till länder som Vietnam, Eritrea, Laos, Zimbabwe, Kuba och Tanzania har demokratiseringsprocesserna aldrig kommit i gång. När biståndet väl har dragits in för att kränkningar för mänskliga rättigheter blivit för uppenbara har politikerna inte lyckats formulera om målen och aktivt försökt bidra till förändringar. Den svenska utrikespolitiken skulle vinna mycket i trovärdighet genom att lära av det tjeckiska exemplet och på allvar formulera tydliga mål om att vi skall främja övergång till demokrati i biståndsländer i första hand. UD borde inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i samarbetsländerna.

Vad som ovan anförts bör med bifall till motion 2004/05:U226 yrkande 8 ges regeringen till känna.

7. Utrikesförvaltningens organisation, punkt 14 (kd)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om utrikesförvaltningens organisation. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:U325 yrkandena 6–8 och avslår motion 2004/05:U325 yrkande 2.

Ställningstagande

Under åren 1991–1994 genomfördes en sammanslagning av utrikesmyndigheterna och biståndsverksamheten. Så kallade biståndsambassader upprättades. På ett liknande sätt anser jag att regeringen bör se över möjligheterna att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen. Med många länder och regioner är den dominerande verksamheten i utrikesrelationerna främst det ekonomiska samarbetet, och utrikesrepresentationen handlar i mångt och mycket om att främja svenska

handels- och exportintressen. Det sker ibland ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader utomlands och t.ex. olika handelskammare och exportråd. Jag anser att möjligheterna att mer integrera svenska handelsfrämjande organ med ambassaderna, för att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik, bör ses över, framför allt i ekonomiskt starka nationer samt i länder där bistånds- och handelspolitiken i ökad utsträckning bör samordnas.

Inom EU växer ett ökat samarbete kring diplomatin fram. Framför allt är det kommissionens kapacitet och resurser som en diplomatisk aktör utanför Europa som diskuteras. Då EU-kommissionen förbättrar sin förmåga att göra viktiga analyser och landrapporter, samt ökar sin representativa roll, bör det finnas möjligheter för Sverige som EU-medlem att dra nytta av detta. Det handlar inte om att EU-kommissionen på något sätt skall ersätta det nationella behovet av bilaterala diplomatiska relationer, men däremot kan Sverige ännu mer dra nytta av rapporter som skrivs inom EU och utnyttja EU-kontor i de länder där Sverige i dag saknar representation. I framtiden kan det således bli tal om att "slå ihop" ambassader mellan EU-medlemmar i stil med den fysiska integreringen av de nordiska ambassaderna i Berlin. Kristdemokraterna anser att regeringen redan i dag bör utreda möjligheterna för dels en fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser jag att motion 2004/05:U325 yrkandena 6–8 bör tillstyrkas.

8. Statsrådets inkomstgaranti, punkt 18 (mp)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om statsrådets inkomstgaranti. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K221 och 2004/05:K237 yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att det nuvarande inkomstgarantisystemet för statsråd är alltför generöst och bör göras om. Ett lämpligt system vore att en inkomstgaranti med avtrappningsregler utbetalas till statsråd automatiskt under två år efter det att han eller hon har entledigats och därefter enbart utifrån en behovsprövning. Ett sådant nytt system skulle effektivt kunna bryta ned bilden av politiker som särskilt välbemädlade och ge möjlighet till ett aktivt arbete mot det s.k. politikerföraktet. Med bifall till motionerna 2004/05:K221 och 2004/05:K237 yrkande 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (m)

Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m) anför:

Konstitutionsutskottet har under beredningen av detta betänkande arbetat under förutsättningen att en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister den 24 november 2004 kommer att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2005 samt besluta om utgiftstak för åren 2006 och 2007.

Moderata samlingspartiet har i sin partimotion Fi231 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Till grund för den ekonomiska politiken ligger den samsyn som Moderaterna, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har om den politiska inriktningen i stort och som förenar oss i Allians för Sverige. Det allt överskuggande problemet i svensk ekonomi är att för många står utan arbete eller jobbar mindre än vad som skulle kunna vara fallet. Det behövs en samlad strategi för fler i arbete. Det måste säkerställas att utvecklingen av de offentliga finanserna är uthållig. Vidare måste det löna sig bättre att arbeta och sämre att inte arbeta. Bland annat mot bakgrund av en åldrande befolkning måste den offentliga sektorn reformeras. Slutligen måste företagets konkurrenskraft förbättras.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Om riksdagens majoritet den 24 november beslutar om ramar för de olika utgiftsområdena i enlighet med finansutskottets förslag och därmed väljer en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1. Vi står emellertid fortsatt bakom de i motion K404 lagda förslagen.

2. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (fp)

Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp) anför:

I partimotion Fi232 har Folkpartiet liberalerna lagt fram sitt förslag till inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har Folkpartiet bildat Allians för Sverige. Den samsyn våra partier har ligger till grund för Folkpartiets ekonomiska politik. Enligt vår mening måste fler jobba och antalet bidragsberoende måste minska radikalt. För detta behövs en lång rad politiska förändringar.

Folkpartiets budgetförslag innebär en stramare finanspolitik än regeringens budgetförslag, och den är mera inriktad på att varaktigt påverka ekonomins strukturer och långsiktiga styrka. Vi menar vidare att regeringen i flera avseenden bryter mot den nya budgetordningen och att budgeteringsmarginalen i regeringens förslag i stort sett är obefintlig. I Folkpartiets förslag har utgifterna prioriterats så att utrymme skapas för en rimlig buffert mot oförutsedda händelser. Utgiftsökningarna avser främst satsningar på vården, handikappade, äldre, biståndet och rättssamhället. Utrymme för detta uppnås genom bl.a. en reformerad arbetsmarknadspolitik.

Inom utgiftsområde 1 vill vi minska anslagen till bl.a. Regeringskansliet och partistödet. Vi är, på principiella grunder, motståndare till presstödet och anser därför även att det anslaget bör minska kraftigt.

Folkpartiets budgetförslag har emellertid avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det enligt vår mening inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområde 1. Vi står emellertid fortsatt bakom de i motion K455 lagda förslagen.

3. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (kd)

Ingvar Svensson (kd) anför:

Kristdemokraterna har i sin partimotion Fi233 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den Socialdemokraterna och dess stödpartier föreslår. Tillsammans med Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Centerpartiet har Kristdemokraterna bildat Allians för Sverige, och utifrån den samsyn som präglar våra partier har Kristdemokraterna utformat sitt förslag till inriktning av den ekonomiska politiken.

Till grund för Kristdemokraternas ekonomiska politik ligger insikten att resurser måste skapas innan de kan fördelas och konsumeras. Den svenska konkurrenskraften på världsmarknaden måste upprätthållas och växa i den takt som krävs för att resurserna skall räcka till god välfärd, god miljö och till de investeringar i framför allt utbildning, forskning och utveckling som måste till. Det överordnade målet för Kristdemokraternas ekonomiska politik är att skapa en i alla delar god livsmiljö för människorna. En tillväxt på minst 3 % över en konjunkturcykel bör eftersträvas. Vidare måste vi återfå sunda statsfinanser, bl.a. genom ett överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % per år över en konjunkturcykel, snabbare utförsäljning av statliga företag samt lägre utgifter och utgiftstak. Kristdemokraternas budgetpolitik har som inriktning att åstadkomma detta.

I den ekonomiska politiken prioriterar Kristdemokraterna särskilt sex områden. Dessa är tillväxtpolitiken, skattepolitiken, familjepolitiken, pensionärers ekonomiska villkor, vård, omsorg och skola samt rättsväsende.

Eftersom finansutskottets majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – i första steget av budgetprocessen föreslagit en helt annan inriktning på budgetpolitiken än den jag önskar, avstår

jag från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 1. Kristdemokraternas budgetalternativ – med förslag på utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 står jag emellertid fortsatt bakom de i motionerna K424 och U325 yrkandena 4 och 5 lagda förslagen.

4. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, punkt 3 (c)

Kerstin Lundgren (c) anför:

Konstitutionsutskottet har under beredningen av detta betänkande arbetat under förutsättningen att en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister den 24 november 2004 kommer att ställa sig bakom dessa partiets budgetförslag för 2005. Det innebär att riksdagen för det året låser såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som skall träda i kraft nästa år.

I partimotionen Fi234 förordar Centerpartiet en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess samarbetspartier. Till grund för Centerpartiets ekonomiska politik ligger den samsyn vi har med Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna om politikens inriktning och som präglar vår Allians för Sverige och samverkan för maktskifte 2006.

Centerpartiet menar att Sverige har goda tillväxtpotentialer men med den politik som nu bedrivs hotas tillväxten. Företagen, speciellt de små och medelstora, är grunden för vår framtida välfärd varför företagsklimatet måste bli betydligt bättre, skattetrycket måste sänkas till en europeisk genomsnittsnivå, statsfinanserna måste stärkas, människor i arbetsför ålder måste få möjlighet till arbete. Vidare försvårar diskriminering och otillräcklig integration många nya svenskers inträde på arbetsmarknaden.

Centerpartiets budgetalternativ – med förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Om riksdagens majoritet den 24 november ställer sig bakom regeringens och samarbetspartiernas budgetförslag och därmed väljer en annan inriktning av politiken, deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1. Jag står emellertid fortsatt bakom de i motion K437 lagda förslagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2004/05:1

Proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005 Utgiftsområde 1:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 Expertgruppen för EU-frågor besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under åren 2006-2008 (avsnitt 6.4.4).
2. Riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning: (se propositionen)
3. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005-2007 (avsnitt 6.3.6).
4. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 6.3.6).
5. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kronor (avsnitt 6.3.6).
6. Riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning: (se propositionen)

Redogörelse 2003/04:RS2

Redogörelse 2003/04:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:K207 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens rätt att använda statsflygplanen.

2004/05:K221 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statsrådets pensioner.

2004/05:K227 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

18. Riksdagen beslutar att avskaffa presstödet i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:K237 av Gustav Fridolin (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förändrat inkomstgarantisystem för statsråden.

2004/05:K278 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om radiotidningar.

2004/05:K317 av Olle Sandahl och Torsten Lindström (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föreskrifter för Kungliga hov- och slottsstatens beslut skall utarbetas.

2004/05:K323 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att demokratipolitiken bör präglas av ett deltagardemokratiskt förhållningssätt och en ambition att öka de direktdemokratiska inslagen.

2004/05:K349 av Kaj Nordquist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att formatet Daisy är den teknik som skall användas vid inläsning.

2004/05:K404 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåret 2005 enligt uppställning: (se motionen)
2. Riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2006 i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2006 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån, liksom den framtida administrationen av stödet till taltidningar m.m., övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:K424 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fördjupad målbeskrivning för politikområdet demokrati.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett exemplar stöd på 2 kr för postdistribuerade tidningar.
3. Riksdagen anvisar med följande ändring i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen)

2004/05:K437 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att demokratipolitiken bör präglas av ett deltagardemokratiskt förhållningssätt och en ambition att öka de direktdemokratiska inslagen.
3. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen).
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 20 miljoner av regeringens anslag till Regeringskansliet bör användas till genomförandet av ett demokratikonvent.

2004/05:K438 av Per Rosengren (v):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen vad i motionen anförs om neddragningar för tidningen Från Riksdag & Departement.

2004/05:K441 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för medföljande vid utlandstjänstgöring.

2004/05:K455 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

Riksdagen beslutar om ändring i förhållande till regeringens förslag gällande anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen).

2004/05:U226 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att UD bör inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i biståndsländer.

2004/05:U232 av Erik Ullenhag (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta ett svenskt konsulat i södra Kurdistan (Region Kurdistan i Irak).

2004/05:U305 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige åter bör öppna ambassad i Beirut.

2004/05:U325 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om behovet av ett statsråd i regeringen med särskilt
ansvar för att internationellt främja mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att förutsättningarna för att utse MR-attachéer vid de
svenska utrikesrepresentationer där bevakning av MR-frågor är av
speciell betydelse för människors säkerhet bör utredas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att förutsättningarna för att utse miljöattachéer vid de
utrikesrepresentationer där miljöfrågorna speciellt måste fokuseras
bör utredas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att utreda hur svenska handelsfrämjande organisatio-
ner bättre kan integreras med svenska ambassader i utlandet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att utreda om det kan upprättas fler samlokaliserade
ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och
övriga medlemsländer inom EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om en utredning av hur Sverige i ökad utsträckning kan
dra nytta av den växande EU-diplomatin med underlag för politiska
beslut.

2004/05:So397 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om Taltidningsnämnden.

2004/05:So515 av Cecilia Wikström (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att inrätta ett samordningskansli inom Statsrådsbered-
ningen.

BILAGA 2

Utrikesutskottets yttrande 2004/05:UU1y

Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har vid sammanträde den 12 oktober 2004 beslutat att bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen 2004/05:1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse jämte eventuella motioner.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m., inom utgiftsområde 1, samt på motionerna 2004/05:K404 (m), 2004/05:K441 (s), 2004/05:U226 (fp), 2004/05:U232 (fp), 2004/05:U305 (m) samt 2004/05:U325 (kd), allt i de delar som rör utrikesförvaltningen.

Med detta yttrande överlämnar utrikesutskottet dessutom motionerna 2004/05:U226 (fp) yrkande 8, 2004/05:U232 (fp) yrkande 4, 2004/05:U305 (m) yrkande 14 samt 2004/05:U325 (kd) yrkandena 2 och 4–8 under förutläggning av konstitutionsutskottets medgivande.

Propositionen

Antalet utlandsmyndigheter uppgår till 103 stycken och har utökats med två ambassader sedan 2003. Det är ambassaderna i Bratislava, Slovakien, och i Nicosia, Cypern. I båda dessa fall har inrättandet skett i samverkan med det finska utrikesministeriet, i enlighet med de nordiska utrikesministrarnas överenskommelse om fördjupat administrativt samarbete. Den rådande osäkerheten i Irak har omöjliggjort ett återöppnande av ambassaden i Bagdad, men beredskap finns att gradvis säkra svensk närvaro i landet. Under hösten 2004 kommer utsända tjänstemän att placeras i Monrovia, Liberia, och i Khartoum, Sudan. Placeringarna har nära samband med svenskt stöd till fredsprocesserna i de bägge länderna och huvuduppgiften för tjänstemännen blir att följa fredsprocessen i respektive land.

Regeringskansliet har fattat beslut (2003) om en samlad IT-strategi som skall vara utgångspunkten i den fortsatta IT-utvecklingen. Under 2004 slutförs arbetet att ansluta Utrikesdepartementet till Regeringskansliets IT-nätverk, och under hösten detta år kommer även EU-representationen i Bryssel att anslutas till nätverket. Vidare slutförs under 2004 ett projekt för att samla samtliga utlandsmyndigheters webbplatser under den gemensamma portalen www.swedenabroad.com.

Under perioden 2004–2006 görs en satsning på att stärka utrikesrepresentationen. Satsningen är ett led i regeringens tillväxtpolitik och syftar till att ytterligare förbättra utrikesrepresentationens kapacitet att bedriva Sverigefrämjande och fördjupat EU-samarbete. Satsningen skall ske genom en omfördelning mellan Regeringskansliet i Stockholm och utlandsorganisationen utan att antalet anställda ökar. Detta förutsätter en minskad organisation på framför allt Utrikesdepartementet i Stockholm. Kravet är att långsiktigt kunna säkra finansieringen av förstärkningen genom att omfördela medel från främst den administrativa verksamheten. Utgångspunkten för satsningen är de förslag som presenterades i utredningen Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder (SB 2001/8259).

Regeringen föreslår i propositionen att anslaget 90:5 för budgetåret 2005 skall uppgå till 5 436 198 000 kr (ramanslag).

Utskottet

Anslagsrelaterade frågor

Motionen

Moderata samlingspartiet yrkar i kommittémotion 2004/05:K404 att anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. för budgetåret 2005 skall uppgå till 4 771 198 000 kr. Det skulle innebära en minskning med 665 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Samtidigt förordar motionärerna en omfördelning inom anslaget till Regeringskansliet. De menar bl.a. att Utrikesdepartementet bör tillföras 65 000 000 kr. I detta skulle ingå en ökning av de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands samt för att beakta situationen för utlandsmyndigheternas visumhantering. Vidare menar motionärerna att ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU fordrar en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också en ökad svensk diplomatisk närvaro i de utomeuropeiska industriländerna, påpekar motionärerna. I motionen betonas dessutom att framväxten av dynamiska ekonomier i Asien, Latinamerika och förhoppningsvis i södra Afrika även ställer större krav på kontaktytor och kompetens.

Överväganden

I kommittémotion 2004/05:K404 (m) har Moderaterna inte närmare specificerat hur man vill fördela den föreslagna ökningen av anslaget till utrikesförvaltningen men nämner att en ökning av de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands och för vissa konsulära frågor skall ingå.

Vid kabinetssekreterarens senaste föredragning om utrikesförvaltningen, i utskottet, konstaterades bl.a. att den satsning som nu görs under en treårsperiod för att stärka utrikesrepresentationen har som ett uttalat syfte att bättre kunna främja svenska intressen utomlands och därigenom tillväxten i Sverige, samt att förbättra förutsättningarna för Sveriges deltagande i EU-samarbetet. Utskottet har erfarit att satsningen skall ske genom en omfördelning av resurser mellan Regeringskansliet i Stockholm och utlandsorganisationen utan att den totala personalstyrkan ökas. Utskottet ser positivt på satsningen och noterar att den stämmer väl överens med de riktlinjer för utrikesförvaltningen som utskottet tidigare har förordat. Den ligger också i linje med vissa av de förslag som framförs i motionen.

Utskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet framhållit de problem som är förknippade med att det ur propositionen inte går att utläsa vilka resurser inom anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. som är avsedda att ställas till utrikesförvaltningens förfogande. Vid den ovan nämnda föredragningen belystes dessa svårigheter, vilka väsentligen får anses vara av

strukturell karaktär. Enligt utskottets mening bör man inför nästa års budgetarbete närmare studera vilka möjligheter till lösning som skulle kunna stå till buds.

På grundval av lämnade uppgifter är det dock utskottets uppfattning att utrikesförvaltningen kommer att få en resurstilldelning som säkerställer att ålagda uppgifter kan lösas. Den av motionärerna föreslagna ökningen kan därför ej tillstyrkas, varför utskottet menar att motion 2004/05:K404 (m) bör avstyrkas.

Utskottet menar mot bakgrund av det anförda att propositionen i här aktuell del bör tillstyrkas.

Utrikesförvaltningens organisation

Motionerna

I partimotion 2004/05:U226 (fp) framhåller Folkpartiet utrikespolitikens viktiga roll vid främjandet av demokratiseringsprocesser i olika delar av världen (*yrkande 8*). Motionärerna anser att den svenska politiken i dessa sammanhang länge saknat fokus och tydliga målbeskrivningar. UD borde inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i Sveriges samarbetsländer, i första hand biståndsländerna, anser motionärerna.

I ett liknande yrkande i kommittémotion 2004/05:U325 (kd) framhåller Kristdemokraterna att en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter bör inrättas (*yrkande 2*). Detta skulle enligt motionärerna möjliggöra en sammanhållen utrikespolitik som gynnar respekten för mänskliga rättigheter i alla olika politikområden som har en internationell dimension.

Motionärerna anser även att regeringen bör utreda förutsättningarna för att utse MR-attachéer vid viktiga och strategiskt utvalda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt att följa utvecklingen kring de mänskliga rättigheterna (*yrkande 4*).

I *yrkande 5* i samma motion anføres att miljöattachéer på samma sätt bör utses vid lämpliga ambassader, i regioner där miljöförstörelsen är extremt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljöskydd.

I *yrkande 6* i samma motion anför motionärerna att det ibland, i arbetet med att främja svenska handels- och exportintressen, sker ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader och olika handelskammare och exportråd. I syfte att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik bör regeringen se över möjligheterna att bättre integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen.

Motionärerna vill också att möjligheterna att upprätta flera samlokaliserade ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och övriga medlemsländer inom EU skall utredas (*yrkande 7*). Motionärerna menar även att Sverige, med det ökade samarbetet inom diplomatin som nu växer fram inom EU, med diskussioner om kommissionens kapacitet och

resurser som diplomatisk aktör utanför Europa, på sikt skulle kunna dra nytta av EU:s rapportering och få möjlighet att utnyttja EU-kontor i länder där svensk representation saknas i dag (*yrkande 8*).

Överväganden

Utskottet konstaterar att samtliga svenska utlandsmyndigheter redan i dag bevakar såväl MR- som miljöfrågor och att rapporteringen härom är omfattande och mångfasetterad. Utskottet har i övrigt inga synpunkter på Regeringskansliets organisation och menar att riksdagen bör avhålla sig från att göra formella uttalanden om denna och om ansvarsfördelningen inom regeringen.

Utskottet har vidare erfarit att frågan om förbättrade möjligheter att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen ingår i regeringens satsning på den förstärkning av utrikesrepresentationen som sker under en treårsperiod 2004–2006. Därmed anser utskottet att motionärernas krav på en översyn av verksamhetsplanering och samordning mellan berörda handels- och exportfrämjande organisationer och UD tillgodoses.

I förra årets yttrande till konstitutionsutskottet (2003/04:UU1y) konstaterade utskottet att EU-medlemskapet redan har inneburit ett ökat samarbete mellan medlemsländernas ambassader i stationeringsländerna med regelbundna möten och utbyte av information och i vissa fall även konkret samarbete vad gäller rapportering. Utskottet menade att detta är något som den svenska utrikesförvaltningen har stor nytta av, i synnerhet i stater där den svenska utlandsmyndigheten har få utsända. Vidare framhöll utskottet att ökat samarbete också kan underlättas genom samlokalisering och att man erfarit att det är en fråga som återkommande diskuteras inom ramen för EU-samarbetet. Med detta fortlöpande samråd såg utskottet inget behov av en utredning i frågan.

Utskottet finner att diskussionen om en s.k. gemensam utrikestjänst inom ramen för EU-samarbetet har intensifierats ytterligare under det gångna året. I första hand gäller det konsulära frågor, där stora administrativa vinster bör kunna göras, men diskussionen gäller också en bredare samordning av unionens internationella aktiviteter. Vikten av en noggrann gränsdragning mellan de nationella utrikesförvaltningarnas roll och en framtida gemensam utrikestjänst för EU har framhållits i detta sammanhang. En första förutsättning för ett närmare samarbete är dock att den nya konstitutionen, EU:s grundlag, godkänns av medlemsländerna och träder i kraft.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2004/05:U226 *yrkande 8* och 2004/05:U325 *yrkandena 2* och 4–8 bör avslås.

Medföljarfrågor

Motionen

Den enskilda motionen 2004/05:K441 (s) tar upp frågan om ersättning till medföljande vid utlandstjänstgöring. Motionären anser att lönen till den som innehar utlandsuppdraget och ersättningen till den medföljande bör justeras så att en utjämning sker.

Överväganden

Utrikesutskottet har under en längre tid följt frågan om de ekonomiska förhållandena för medföljande till UD-anställda i utrikestjänst. Under 1990-talet har frågan behandlats ett flertal gånger i riksdagen dels av utrikesutskottet, dels av konstitutionsutskottet men även av socialförsäkringsutskottet. Utrikesutskottet har upprepade gånger konstaterat att de medföljandes situation är problematisk ur flera perspektiv och att ansträngningar bör göras för att skapa möjligheter att förbättra villkoren. De senaste åren har fokus legat på pensionsfrågan men även på försäkringsfrågor och förändringar av det s.k. medföljartillägget.

Med syftet att göra en samlad översyn av arbetsvillkor och ersättningsystem under utlandsstationering för utsända från utrikesförvaltningen, biståndsverksamheten inom Sida samt för vissa attachéer, tillsatte regeringen en utredning i november 2002. Utredarna skulle även se över den särskilda skatteregeln för de nämnda kategorierna och undersöka möjligheterna att samordna de regelverk som ligger till grund för beräkning av utlandstillägg m.m. Dessutom hade utredarna i uppdrag att beskriva hur ett mer modernt och lättbegripligt utlandsvillkorssystem skulle kunna se ut.

Den färdiga utredningen, Utlandstjänstens villkor – arbetsvillkor, ersättningsystem och skatteregler för statligt anställda under utlandsstationering (SOU 2004:24), överlämnades till utrikesministern i februari 2004, och för närvarande förbereds en lagrådsremiss. Regeringen väntas lägga fram en proposition om ett nytt moderniserat ersättningsystem under våren 2005. Behandlingen i riksdagen beräknas därefter ske under hösten 2005. Avsikten är att UD skall få ett nytt regelverk för dessa frågor i januari 2007.

Med anledning av den översyn av utlandstjänstens villkor, och därigenom av medföljandefrågan, som för närvarande sker anser utskottet att motion 2004/05:K441 (s) kan avstyrkas.

Sveriges representation utomlands

Motionerna

I kommittémotion 2004/05:U305 (m) yrkande 14 anfördes att Sverige åter bör öppna en ambassad i Beirut. Motionärerna anser att det tidigare fria och självständiga Libanon i realiteten utgör ett syriskt lydrike sedan Syriens de facto-ockupation 1976. Med en aktiv politik, från EU och Sverige, och ett klart stöd till FN:s resolution 1559, vill motionärerna att Syrien skall för-

mås dra tillbaka sina styrkor från Libanon. I motionen understryks att ett första steg för att Sverige skall kunna spela en mer aktiv roll borde vara att åter öppna en ambassad i Beirut.

I den enskilda motionen 2004/05:U232 (*fp*) yrkande 4 anføres att ett svenskt konsulat bör upprättas i södra Kurdistan (Region Kurdistan i Irak). Enligt motionären skulle detta vara ett sätt för Sverige att stödja det lokala självstyret i området och stärka kontaktytorna mellan Sverige och de kurdiska områdena. Vidare framhålls i motionen att ett svenskt konsulat skulle ge möjlighet att dra nytta av den kunskap som många svenska kurder besitter, bl.a. för att uppnå ökad handel mellan Sverige och södra Kurdistan.

Överväganden

Frågan om att åter öppna en ambassad i Beirut berördes vid utskottets samråd med kabinettssekreteraren nyligen. Utskottet konstaterar att en ny ambassad i Beirut ej finns med i regeringens planering. Däremot prioriteras för närvarande, i regionen, ett återöppnande av ambassaden i Bagdad, som också täcker det område som berörs i motion U232 yrkande 4. En ny svensk ambassadör har utnämnts. Ambassadören är tills vidare placerad i Amman, Jordanien, på grund av den rådande osäkra situationen i Irak.

I sitt yttrande om utrikesförvaltningen, 2002/03:UU1y, anförde utskottet följande:

Vad gäller öppnandet av nya ambassader konstaterar utskottet att det är regeringen som har att avgöra hur Sveriges utrikesrepresentation skall utformas inom ramen för de budgetmedel som riksdagen anslår, även om utskottet förordar att samråd sker i dessa frågor med utrikesutskottet. Utskottet kan konstatera att regeringen under senare år fattat beslut både om att lägga ned ambassader i vissa stater och öppna nya ambassader i andra. Utskottet ser inte att det finns anledning att genom anslagsvillkor knutna till budgetbeslutet närmare föreskriva i vilka stater Sverige skall vara representerat utomlands. Det är därför utskottets uppfattning att det inte finns anledning för riksdagen att genom ett tillkännagivande delge regeringen någon särskild ståndpunkt i denna fråga.

Utskottet har inte funnit anledning att ändra detta ställningstagande.

Med vad ovan anförts anser utskottet att motionerna 2004/05:U305 (*m*) yrkande 14 och 2004/05:U232 (*fp*) yrkande 4 bör avstyrkas.

Stockholm den 26 oktober 2004

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Berndt Ekholm (s), Cecilia Wigström (fp), Carina Hägg (s), Birgitta Ahlqvist (s), Kent Härstedt (s), Birgitta Ohlsson (fp), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta Hedström (mp), Björn Hamilton (m) och Sermin Özürküt (v).

Avvikande meningar

Anslagsrelaterade frågor

Gunilla Carlsson i Tyresö, Ewa Björling och Björn Hamilton (alla m) anför:

Ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU fordrar en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också ökad svensk diplomatisk närvaro i de utomeuropeiska industriländerna. Framväxten av dynamiska ekonomier i Asien, Latinamerika och förhoppningsvis i södra Afrika ställer även större krav på kontakter och kompetens. Utskottet anser därför att utrikesförvaltningen bör tillföras en resursförstärkning uppgående till 65 000 000 kr. I detta ingår även en ökning av de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands samt för att beakta situationen för utlandsmyndigheternas visumhantering.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2004/05:K404 (m).

Utrikesförvaltningens organisation

Cecilia Wigström och Birgitta Ohlsson (båda fp) anför:

Sedan 1990-talet har signumet för Tjeckiens utrikespolitik varit att främja demokratiseringsprocesser i olika delar av världen. Målet har hela tiden varit att tydligt främja radikala förändringar av de rådande statsskicket för att etablera demokratiska system som garanterar mänskliga rättigheter. Detta har man bl.a. gjort genom öppet och tydligt stöd till människorättsaktivister och oberoende medier.

Sedan 1 juli 2004 har man inom det tjeckiska utrikesdepartementet bildat en "Unit for promotion of transitions" som skall koordinera Tjeckiens egen utrikespolitik, arbetet inom EU-institutionerna och FN och stödet till icke-statliga organisationer så att politiken inte skall förlora fokus utan ständigt ha främjandet av övergång till demokrati för ögonen. Arbetet skall rikta sig mot såväl länder som redan har inlett en förändringsprocess som till länder där man inte ser några framsteg. I början kommer arbetet att koncentrera sig till Burma, Kuba och Vitryssland.

Den svenska politiken gentemot dessa länder, som gentemot många andra diktaturer, har länge saknat fokus och tydliga målbeskrivningar. Biståndet har inte använts i den utsträckning det varit möjligt för att främja demokratiserande organisationer. Målet om fattigdomsbekämpning har aldrig fått en fungerande definition, och trots miljardbelopp och decennier av svenskt stöd till länder som Vietnam, Eritrea, Laos, Zimbabwe, Kuba och Tansa-

nia har demokratiseringsprocesserna aldrig kommit i gång. När biståndet väl har dragits in för att kränkningar av mänskliga rättigheter blivit för uppenbara har politikerna inte lyckats formulera om målen och aktivt försökt bidra till förändringar. Den svenska utrikespolitiken skulle vinna mycket i trovärdighet genom att lära av det tjeckiska exemplet och på allvar formulera tydliga mål om att vi skall främja övergång till demokrati i biståndsländer i första hand. UD borde inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i samarbetsländerna.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att motion *2004/05:U226 yrkande 8* bör tillstyrkas.

BILAGA 3

Utskottets förslag till anslag för 2005 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utskottets förslag stämmer överens med regeringens respektive riksdagsstyrelsens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Utskottets förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	(ram)	6 317
27:2 Presstöd	(ram)	485 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	(ram)	152 300
27:4 Radio- och TV-verket	(ram)	11 709
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	(ram)	9 702
45:1 Sametinget	(ram)	22 029
46:1 Allmänna val och demokrati	(ram)	18 200
46:2 Justitiekanslern	(ram)	18 311
46:3 Datainspektionen	(ram)	31 117
46:4 Svensk författningssamling	(ram)	850
46:5 Valmyndigheten	(ram)	13 712
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	(ram)	96 162
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	(ram)	725 298
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader. ¹	(ram)	569 607
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	(ram)	60 578
90:5 Regeringskansliet m.m.	(ram)	5 436 198
90:6 Stöd till politiska partier	(ram)	170 200
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	(ram)	12 903
Summa		7 840 222

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter